

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Tvorba ekologických pytlíků na potraviny

Diplomová práce

Autor: Bc. Kateřina Barillová
Studijní program: N7507 - Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ a SŠ
Vedoucí práce: ak. mal. Gabriela Nováková, Ph.D.
Oponent práce: PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Kateřina Barillová
Studium:	P17P0657
Studijní program:	N7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ a SŠ
Název diplomové práce:	Tvorba ekologických pytlíků na potraviny
Název diplomové práce AJ:	Production ecological bags for food

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Celá práce se bude zabývat tvorbou ekologických pytlíků na potraviny. Teoretická část práce bude zaměřena na výzkum dopadu využívání plastových obalů zatěžujících životní prostředí. Získané informace budou sloužit jako motivace pro zaměření na výrobu textilních sáčků na potraviny. Celá myšlenka podporuje dnešní trend obchodů bez obalu. Praktická část se bude zabývat hledáním nejvhodnějších materiálů pro tvorbu a samotným tkaním pytlíků. Následovat budou zkoušky různých potisků pytlíků. Pedagogická část se bude zabývat prací s žáky, kteří budou potiskovat předem připravené tkané pytlíky. Tisk bude tvořen pomocí různorodých materiálů. Prohlubování ekologického myšlení u žáků tak bude propojeno díky textilní a grafické tvorbě.

ABRAM, David a Jiří ZEMÁNEK. Procitnutí do živé země. 1. vyd. Nymburk: OPS, 2008
BABYRÁDOVÁ, Hana. Výtvarná dílna. Vyd. 1. Praha: Triton v koedici s Masarykovou univerzitou v Brně, 2005
CIKÁNOVÁ, Karla. Objevujte s námi textil. Praha: Aventinum, 1996
CORNELL, Joseph Bharat. Objevujeme přírodu: učení hrou a prožitkem. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012
DAVID, Jiří. Ontologie výtvarné výchovy, ekologie a emocionalita. Výtvarná výchova, 1997
KREJČA, Aleš. Techniky grafického umění. Praha: Artia, 1981
MARCO, Jindřich. O grafice. Praha: Mladá Fronta, 1981
ŠUTA, Miroslav. Chemické látky v životním prostředí a zdraví. Vyd. 1., Brno: ZO ČSOP Veronica, 2008
WOLFOVÁ, Eva a Zuzana ARSENJEVOVÁ. Tkaní. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005

Garantující pracoviště:	Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	ak. mal. Gabriela Nováková, Ph.D.
Oponent:	PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	28.2.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci samostatně vypracovala pod vedením vedoucí práce ak. mal. Gabriely Novákové, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Velice děkuji ak. mal. Gabriele Novákové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Děkuji také Bc. Štěpánce Černé, Bc. Karolíně Vanclové a Mgr. Gabriele Popovičové za užitečnou pomoc poskytnutou při zpracování mé diplomové práce. Svým rodičům děkuji za poskytnutí vlídného zázemí a trpělivosti.

Anotace

BARILLOVÁ, Kateřina. *Tvorba ekologických pytlíků na potraviny*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 118 s. Diplomová práce.

Celá práce se zabývá tvorbou ekologických pytlíků na potraviny. Teoretická část práce je zaměřena na objasnění pojmu odpad a recyklace. Dále na umělce, kteří se zabývají tématem ekologie, a jejich dílo je s tímto pojmem úzce spojeno. Svoji tvorbu zaměřují na práci s již použitým materiálem či vytváří materiály nové. Získané informace slouží jako motivace pro zaměření na výrobu textilních sáčků na potraviny. Celá myšlenka podporuje dnešní trend obchodů Bez obalu. Praktická část se tak zabývá hledáním nejvhodnějších materiálů pro tvorbu a samotným tkaním pytlíků. Následuje potištění pytlíků pomocí využití zvolených grafických technik. Pedagogická část se zabývá prohlubováním vědomostí žáků o ekologii.

Klíčová slova: odpad, recyklace, ekologie, Bez obalu, grafické techniky

Anotation

BARILLOVÁ, Kateřina. *Production of ecological food storage bags*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 118 pp. Diploma Degree Thesis.

The thesis is concerned with the production of ecological food storage bags. The theoretical section is focused on defining the difference between the terms waste and recycling. Subsequently, it focuses on artists who address the topic of ecology, and their work, which is closely connected to it. The artists work makes use of recycled materials or they make their own new materials. The gained information is used as a motivation for the production of textile food storage bags. The goal is to help support the newly popular packaging-free stores. The practical part of the thesis attempts to find the most suitable materials for the food storage bags and the production itself. Afterwards, bags are printed using a chosen graphic design technique. The educational section is dedicated to increasing the students' knowledge of ecology.

Key words: waste, recycling, ecology, Without packaging, graphic technique

Obsah

ÚVOD	9
1 Odpad a jeho dopad na životní prostředí	10
2 Recyklace	13
3 Téma odpad a recyklace v umění	15
3.1 Historický kontext odpadu a recyklace v umění	15
3.2 Téma recyklace a odpadu v současném umění	17
3.2.1 Hans-Jürgen Schult	18
3.2.1.1 Trash People	20
3.2.1.2 Save the Beach	21
3.2.1.3 Herz aus Müll	22
3.2.2 Michael Reynolds	23
3.2.2.1 Earthship	24
3.2.3 Gregg Segal	26
3.2.3.1 Detritus	27
3.2.3.2 7 Days of Garbage	28
3.2.3.3 Daily bread	29
3.2.4 Věra Janoušková	31
3.2.5 Theodor Pištěk	34
3.2.5.1 Automobilismus	35
3.2.5.2 Spolupráce s filmovým průmyslem	38
3.2.6 Veronika Richterová	39
3.2.6.1 PET-ART	39
3.2.6.2 Umělecká a sběratelská činnost	41
3.2.7 Krištof Kintera	43
3.2.7.1 My light is your life – Shiva Samurai	44
3.2.7.2 All my bad thoughts	45
3.2.7.3 Postnaturalia	46
4 Výstavy a symposia na téma Recyklace	47
4.1 REHOGAR	48
4.2 Esprit Upcycling	50
4.3 Odpad a umění – umění a odpad	53
4.4 Má plast	55
5 Výtvarně didaktická řada	58
5.1 Není zde žádná planeta B	58
5.1.1 Není zde žádná planeta B	60
5.1.2 Naše srdce	62
5.1.3 Můj odpad	64
5.1.4 Rostlina	65
5.1.5 Budoucí pytlík na potraviny	67
5.2.6 Instalace	68
5.2 Závěr výtvarně didaktického projektu	70
6 Proces navrhování	71
6.1 Planter	72
6.1.1 Přípravné tisky	73
6.2 Havet	74
6.2.1 Návrhy	76
6.3 Jordisk	77
6.3.1 Přípravné tisky	79
7 Technická dokumentace	81
7.1 Základní tkanina	81
7.1.1 Pomůcky	81

7.1.2 Technická vzornice	82
7.1.3 Příprava osnovy	82
7.1.4 Vlastní tkaní	86
7.1.5 Dokončovací práce	87
7.1.6 Vzniklá tkanina	87
7.2 Tisk.....	88
7.2.1 Pomůcky	88
7.2.2 Samotný tisk	88
7.2.3 Vzniklé tisky	91
7.3 Šití.....	94
7.3.1 Pomůcky	94
7.3.2 Vlastní šití	94
7.4 Použití a údržba	95
8 Realizace	96
8.1 Planter	96
8.2 Havet	100
8.3 Jordisk	104
ZÁVĚR	108
BIBLIOGRAFIE	109
INTERNETOVÉ ZDROJE	112
SEZNAM OBRÁZKŮ	116

ÚVOD

Během úvahy nad tím, čím se budu v této práci zabývat, jsem se prostě rozhlédla kolem sebe, a když jsem uviděla všudypřítomnost odpadků, začalo se mé přemýšlení točit kolem života člověka a tím, co po sobě zanechá. Je velké neštěstí, že žijeme tak, že po každém z nás zůstává obrovská ekologická zátěž. Naštěstí je spousta lidí, kteří se v běžném životě snaží chovat ohleduplně k přírodě. Dále jsou zde společnosti jako Greenpeace nebo 4Ocean, kteří se snaží aktivně pomáhat a pak tu jsou lidé, kteří dokáží na problém poukázat svými díly a problém zahrnout do své tvorby.

Celá tato diplomová práce je zaměřena na téma ekologie. Jedná se o téma, které je v dnešní době stále aktuálnější. Někdo ho označuje za trend. Osobně si myslím, že je to o oblast, která, ať chceme nebo nechceme, je součástí našich životů a je na každém z nás, jak se k němu postaví.

*„Hlavním vlivem, který nepříznivě působí na přírodu je většinou člověk sám a jeho činnosti, kterými prostředí poškozuje.“*¹Tuto větu jsem zvolila z toho důvodu, že je nanejvýš pravdivá a každý z nás by se nad ní měl zamyslet.

V dnešní době lidé nevyužívají ke svému životu pouze přírodní zdroje, jako tomu bylo v dřívějších dobách. Díky rozvoji vědy a techniky dnes vznikají materiály, které mají mnohé kvality, ale u většiny těchto materiálů začíná být problém s jejich likvidací. Stává se z nich odpad, který se sám nerozloží. Způsob, jakým se s takovýmto odpadem má nakládat, je stále aktuálnější součástí našich životů. Ať chceme nebo ne, otázka ekologie a třídění odpadu se týká každého z nás. Stále častěji se můžeme setkat s novými možnostmi ekologicky šetrného řešení likvidace odpadních látek, které běžně využíváme.

Člověk se prakticky každý den setkává s další novou zprávou o tom, jak lidé postupně ničí Zemi a tím pádem sám sebe. Proto jsem se rozhodla, že se v této práci budu zabývat tématem odpadu a ekologie. První část tak bude pojednávat o umělcích, kteří se ve své tvorbě věnují tématům odpadu, recyklace a životního prostředí. Druhá část bude obsahovat didaktickou složku. Třetí část bude zaměřena na výrobu pytlíků na potraviny. Jedná se o reakci dnešního trendu Bez obalu. Lidé se snaží omezit svůj odpad a záměrně se tak vyhýbají především igelitovým sáčkům na potraviny.

¹ BRANIŠ, Martin. *Základy ekologie a ochrany životního prostředí: učebnice pro střední školy*. Praha: Informatorium, 1997. 12 s. ISBN 80-86073-03-3

1 Odpad a jeho dopad na životní prostředí

Slovo odpad běžně používáme pro věci, které jsou pro nás nepotřebné a bez užitku. Tedy materiály, které již nemůžeme nebo nechceme využívat. Velkou otázkou se ale stává, jestli opravdu všechny věci, které vyhazujeme, jsou opravdu odpadem nebo se jedná o materiál, který je možné dále využít.

Neexistuje žádná jednotná mezinárodní klasifikace odpadních látek. Můžeme ho tedy dělit podle mnohých stanovisek. V první řadě to je odpad organický, rozložitelný a anorganický, nerozložitelný. Další typ řazení je rozdělení na odpad tuhý, plyný a odpadové vody. Dále máme odpad využitelný, který může sloužit jako sekundární surovina a odpad nevyužitelný, ten je potřeba zneškodnit.

Zde jsme se seznámili s výčtem možnosti dělení odpadu, který jako lidstvo produkuje.

Lidská činnost dopadá na všechny oblasti týkající se planety. Nejedná se jen o odpad, který za sebou lidstvo zanechává, ale také o přírodní krajinu jako takovou. Ve své knize pánové D. Ďurica, M. Holý a M. Suk praví: *„Jistě, doba působení člověka na horninové prostředí je z hlediska toku geologického času naprosto mizivá. Nicméně jeho vliv, zejména v období posledních dvou století, je obrovský. A nejedná se pouze o opulentní konzumaci energetických zdrojů, nashromážděných z energie slunce za minulé stovky milionů let, o využití miliardu let trvajících ložiskových procesů, o přemísťování obrovských hmot hornin a zemin při těžbě nerostů i při úpravách zemského povrchu pro lepší člověčí životy či totální změny režimu podzemních i povrchových vod otočeného režimu způsobenými vyasfaltováním, vybetonováním a vydlážděním rozsáhlých ploch původní krajiny. Člověka tak lze z pohledu darwinistických teorií zařadit mezi výrazně expanzivní druhy.“*²

Odpad lidstvo produkuje po celou dobu svého trvání. Dříve se ale jednalo o převážně přírodní rozložitelné látky. S rozvojem techniky přibýlo mnoho věcí a služeb, které zlepšují kvalitu lidských životů, ale nevznikají pouze z rozložitelných látek. Mít například takový automobil je dnes běžný standart. S tímto faktem se ale pojí i mnoho dalších faktorů, se kterými je potřeba počítat. *„V posledních letech roste v Evropě i v České republice podíl automobilové dopravy na znečištění ovzduší. A to i v hustě obývaných oblastech včetně center velkých měst. Výrazně se zvyšuje*

² ĎURICA, Dušan, Martin HOLÝ a Miloš SUK. *Člověk jako geologický činitel*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2008. 7 s. ISBN 978-80-7028-331-8

objem nákladní automobilové dopravy (včetně tranzitní), což vzhledem k poloze České republiky uprostřed Evropské unie představuje do budoucna vážnou hrozbu.“³

Vše, co mělo sloužit člověku pro lepší životní komfort, se ve velkém hromadí a pomalu zamořuje nejen naše okolí, ale celou planetu. Například takový plast můžeme najít naprosto všude. Ve všech koutech souše a velké množství i ve vodách.

Philipp Schwabl z Vídeňské univerzity ve svém výzkumu došel k těmto závěrům: Plastové částice se dostaly už i do lidského oběhu. Potvrdili to rakouští vědci, kteří objevili ve vzorcích lidské stolice devět různých druhů plastových částic o velikosti 0,005 až 0,05 centimetru. Nejmenší částičky mikroplastů byly schopny proniknout do krevního oběhu, lymfatického systému, a dokonce se mohly dostat i do jater. Mezi nejčastěji přítomné látky patřily polypropylen a polyethylentereftalát.⁴

Další výzkum probíhal v Pyrenejích na přelomu roku 2017 a 2018. Vedl jej Steve Allen ze Skotska. Tento dlouhodobý výzkum ukázal, že na velice odlehleém místě uprostřed hor, kdy nejbližší vesnice je vzdálena 7 kilometrů, se nachází stejné množství mikročástic odpovídající úrovni zamoření v oblasti Paříže. Z analýzy vzdušných proudů tedy vyplývá, že jsou částice přenášeny atmosférou na vzdálenosti stovek kilometrů. Mikroplasty tak můžeme najít naprosto všude. Výzkum dále také dochází k nálezům přítomnosti částic v tělech živočichů. *„Například na začátku letošního roku vědci popsali, že se úlomky mikroplastů nacházejí ve vnitřnostech živočichů žijících až deset kilometrů pod hladinou. A jiný výzkum je zase objevil i na Antarktidě.*“⁵

Když si to vezmeme popořadě, člověk svým chováním ovlivňuje krajinu jako takovou, čistotu vzduchu, vody i souše. Negativně tak ovlivňuje aspekty, které mají zásadní vliv na zdraví jak lidské, tak i zdraví všech zvířat.

³ ŠUTA, Miroslav. *Účinky výfukových plynů z automobilů na lidské zdraví* Plzeň: Děti Země, 2008. 9 s. ISBN 8086678105

⁴ *Microplastics found in human stools for the first time* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/22/microplastics-found-in-human-stools-for-the-first-time>

⁵ *V Pyrenejích prší z nebe mikroplasty. V horách jich je stejně jako v Paříži* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2789642-v-pyrenejich-prsi-z-nebe-mikroplasty-v-horach-je-jich-stejne-jako-v-parizi?fbclid=IwAR3o4vdIhR6C-PoQAvyhwFbGikYIad-LgyPsc6r8dR1gz-gLb0p8ImaRDNA>

Hlavním tématem, které by nás mělo zajímat, popsala ve své knize paní A. Polášková: „*Základním principem strategií trvalé udržitelnosti je však sladění hospodářských zájmů se zájmy přírody, technický rozvoj musí respektovat enviromentální limity.*“⁶ Pokud se tímto tvrzením budou zabývat firmy a podnikatelé, kteří jsou schopni ovlivnit tuto udržitelnost, může lidstvo dojít k rovnováze, která je velmi potřeba.

Každý člověk ale může v běžném životě omezit vznik odpadních materiálů. Je ale možné se vyhnout produkci těchto odpadů v běžném životě? Pokud by člověk chtěl žít tam, aby neprodukoval žádný odpad, musel by výrazně změnit svůj životní styl. Existují možnosti, které člověk může v běžném životě učinit a produkovaný odpad výrazně omezit.

Jde o to, aby lidé běžně začali používat předměty z materiálů, které nezatěžují planetu. Můžeme sem zařadit bambusové kartáčky na zuby, pratelné sáčky na potraviny, skleněné nádoby na uskladňování potravin, kovová brčka, bavlněné odličovací tampony i využití vatových tyčinek do uší, které jsou papírové. Od 90. let se také rozvíjí možnosti ekologického pohřbívání.

⁶ POLÁŠKOVÁ, Anna. *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 16 s. ISBN 978-80-246-1927-9

2 Recyklace

Ve slovníku cizích slov můžeme najít pod pojmem recyklace „*opětovné využití*“⁷ Jedná se o jakékoliv opětovné využití jak pro předměty denní potřeby, tak odpadu či dokonce uměleckých děl.

V dnešní době se slovo recyklace úzce váže na ekologii. „*Recyklace odpadů je jednou z preferovaných metod snižování množství odpadů končících jinak na skládkách, popř. jinak nevyužívaných.*“⁸ V tomto pojetí můžeme shledat dvě základní výhody, a to je jednak úspora přírodních zdrojů a za druhé i úspora kapacity na skládkách. Recyklační proces se tak snaží z odpadového materiálu opět vytvořit materiál použitelný. Vzhledem k vysoké produkci odpadu dnešní společnosti je tedy na recyklaci kladen velký důraz. Můžeme mluvit o jakémsi trendu minimalizace vzniku odpadu a prodloužení životnosti materiálu. Je třeba si uvědomit, že recyklace nechrání životní prostředí, ale přispívá k menší míře jeho poškození.

Celé toto téma se jistě váže k faktu, že máme nadbytek a máme na výběr, zda použitou věc vyhodit a pořídít si jinou - či věc využít znovu a tak šetřit obnovitelné i neobnovitelné zdroje.

Jak se můžeme dočíst v knize Recyklace a její souvislosti „*opětné používání odpadních hmot (tedy recyklovaných), zařízení ke kontrole znečišťování životního prostředí a metody jeho prevence jsou absolutně životně důležité pro budoucí existenci lidstva.*“⁹

Recyklované materiály v mnoha případech plně nahradí přírodní materiály. Jako příklad můžeme uvést stavebnictví. Recykláty jsou zde vhodné pro zpevnování účelových komunikací, pro podkladové a drenážní vrstvy, při srovnávání a zpevnování terénů, budování protihlukových bariér a podobně.

Jedno z dělení uvedeného procesu je recyklace přímá a nepřímá. Do přímé řadíme věci, které se dají využít bez další úpravy. Nepřímá pak zahrnuje znovuvyužití pomocí dalšího zpracování materiálu z odpadu.

⁷ VEBROVÁ, Jitka a Tomáš KRAJÍČEK. *Slovník cizích slov*. Praha: Plot, 2006. 290 s. ISBN 8086523772

⁸ FEČKO, Peter, Martin HOLÍK, Vladimír ČABLÍK a Stanislav PEKARA. *Recyklace odpadů II: 27. 11. 1998, Ostrava-Poruba*. Ostrava: Vysoká škola báňská--Technická univerzita, 1998. 37 s. ISBN 8070785888

⁹ *Recyklace a její souvislosti*. Praha, 1979. 11 s.

Co se týče možnosti recyklace v naší zemi, můžeme běžně recyklovat materiály jako sklo, papír, plasty, textilie, kovy, bioodpad, stavební odpad, rozpouštědla, oleje. Česká republika je místo, kde většina lidí třídí odpad zcela automaticky. Můžeme tak snadno najít kontejnery na třídění odpadu úplně v každém městě.

Jedná se o nejlepší proces, který nám v dnešní době umožňuje znovu zapojit do oběhu zpracovatelný odpad a získat zpět požadované materiály. Důležitý je i fakt, že se díky tomu zabraňuje, aby se látky z těchto odpadů dostávaly do vody, půdy nebo ovzduší.

Recyklace je tedy jedna z metod zabránění narůstajícímu množství odpadů. Má velký význam, sama o sobě může zpomalit vyčerpání přírodních zdrojů. Nemůže ale tomuto vyčerpání zcela zabránit. Naše planeta nám poskytuje velké množství surovin, ty však nejsou nekonečné. Je tedy potřeba přejít od ropy a zemního plynu k palivům vyskytujícím se ve větším množství a vyvinout nové energetické zdroje.

3 Téma odpad a recyklace v umění

Umělci se vždy svými díly snažili reagovat na dění ve světě a jak už jsem se zmínila dříve, ekologie a recyklace jsou velkým tématem dnešní doby. Proto tato kapitola bude věnována umělcům, kteří svou tvorbu zaměřují na práci s již použitým materiálem či vytváří materiály nové.

Využívání odpadních či recyklovaných materiálů není ale pouze dnešní trend. Tyto tendence můžeme najít i v dílech, které vznikly již na počátku 20. století a nejsou přímo vázána na dnešní ekologické tendence.

3.1 Historický kontext odpadu a recyklace v umění

Umělci již v dřívějších dobách cíleně zařazovali odpad jako tvůrčí materiál do své tvorby. Jednalo se buď o umělce, kteří materiál využívali bez hlubšího významu nebo o umělce, kteří s odpadem pracují jako s nástrojem vyjádření záměrně.

Největší obrat v pojetí umění nastal na počátku minulého století. Především díky rozvoji uměleckých směrů jako surrealismus, dadaismus, kubismus, futurismus či expresionismus. S těmito směry přichází i nové techniky jako asambláž, prohloubení techniky koláže či úplně nový termín v umění - ready-made.

Jistě zde můžeme zmínit mnoho jmen spojených s těmito směry a s tématem této práce. Rozhodla jsem se zde na ukázkou uvést pouze dva umělce, kteří jsou podle mě přelomoví. Prvním z nich je Pablo Picasso.

*„Jednoho dne jsem našel na smetišti staré bicyklové sedátko, které leželo vedle rezavého říditka, a moje mysl je spojila dohromady. Staly se býčí hlavou, proměny bylo dosaženo. A další metamorfóza může nastat v opačném smysl. Pokud hodím svoji býčí hlavu na smetišť, třeba jednou nějaký kluk řekne: „Jé, tady je něco, co bych mohl použít jako říditka na moje kolo!“.*¹⁰ Picasso (1881-1973) tak přichází s novým radikálně odlišným přístupem k tvorbě. Přemýšlí nad možnostmi využití starých nepotřebných věcí, kterým dává nový význam. Toto pojetí využívá především v sochařské tvorbě. Nejedná se ovšem jen o využívání celých předmětů, ale i o detaily jako je použití etiket, novinových výstřižků a obalů v kolážích. Úplně prvním Picassovým dílem, které se řadí do zmíněného tématu, se tak stává *Zátiší se židli* z roku 1912. Dále pak v jeho tvorbě můžeme nalézt dílo s názvem *Hlava ženy* z roku 1931,

¹⁰ HERMAN, Llyod E.: *Trashformations: Recycled Materials in Contemporary American Art and Design*. Whatcom Museum of History, 1998, 13 s. ISBN 978-0295977201

Kozu z roku 1950 či dílo Pavián s mládětem z roku 1951. Již zmiňovaná Hlava býka pochází z roku 1942.

Obrázek 1 Hlava býka, Pablo Picasso,

Zdroj: BUCHHOLZ, Elke Linda a Beate ZIMMERMANN. Pablo Picasso život a dílo. Praha Slovart, 2006. 83 s. Malý umělecký průvodce. ISBN 8072097946

Významným průkopníkem můžeme nazvat Marcela Duchampa (1887-1968). Jedná se o nejnámějšího představitele dadaismu, který přišel s pojmem ready-made. Tento pojem nevymyslel, převzal ho z oděvního průmyslu a dal mu nový význam. Přesný význam pojmu ready-made se můžeme dočíst v knize Dadaismus od D. Elgera. „*Jde o průmyslově vyrobený užitkové předměty, které získávají status uměleckého díla pouhým procesem výběru a prezentace.*“¹¹ Duchamp tak ničil tradiční mýtus o umělci jako tvůrci.

¹¹ ELGAR, Dietmar, GROSENICKOVÁ, Ute, ed. *Dadaismus*. Přeložil Jana NOVOTNÁ. Praha: Slovart, 2005. 80 s. ISBN 80-7209-661-3

Obrázek 2 Fontána (ready-made), Marcel Duchamp,

Zdroj: ELGAR, Dietmar, GROSENICKOVÁ, Ute, ed. *Dadaismus*. Přeložil Jana NOVOTNÁ. Praha: Slovart, 2005. 81 s. ISBN 80-7209-661-3

Můžeme sledovat odklon od klasického pojetí umění. Svou tvorbu Duchamp stavěl na myšlence „*dát novou ideu*“ *určitému předmětu je samo o sobě produkci*.¹² Každý předmět, který splní charakteristické atributy, se může stát uměleckým dílem. Hranice uměleckého díla se tak posouvají a na Duchampa a jeho dílo se odvolává mnoho umělců během celého 20. století.

Picasso ve své tvorbě přetvářel nalezené předměty a tím jim přiřadil status umění. Duchamp zašel ještě dále a zvolený předmět na umění jaksí „povýšil“. Oba tyto umělce jsem do práce zařadila pro jejich inovativní přístup k uměleckému pojetí díla.

3.2 Téma recyklace a odpadu v současném umění

V této kapitole se dále seznámíme se současnými žijícími autory, které jsem vybrala pro jejich spojitost s tématem. Tito umělci se od sebe navzájem svou tvorbou

¹² BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Praha: Tranzit, 2004. 16 s. ISBN 80-903452-0-4

radikálně liší. I přesto ale můžeme vidět spojitost v ekologickém podtextu. Ten provází veškerou tvorbu těchto umělců.

Zastoupeno je tu 7 různých umělecky činných tvůrců. Jako první je zde uveden německý umělec Hans-Jürgen Schult, americký architekt Michael Reynolds přezdívaný „architekt odpadu“. Jako třetí zástupce světové tvorby je zde fotograf Greeg Segal. Z české scény jsou zde zmíněni umělci jako Věra Janoušková jakožto „královna českých skládek“. Dále Theodor Pištěk, který ke své tvorbě využívá recyklované technické součástky. Veronika Richterová a směr umění PET ART. Jako poslední je uveden Krištof Kintera, významný český umělec pracující s předměty běžné potřeby.

3.2.1 Hans-Jürgen Schult

Hans-Jürgen Schult je německý konceptuální umělec, se celý svůj život věnuje především instalaci a performanci. Řadí se mezi první umělce, kteří se ve své práci zabývali ekologickou otázkou. Můžeme ho tedy nazvat průkopníkem ekologického umění. Velice podstatné pro jeho tvorbu jsou odpady. Zajímavostí určitě je, že jeho práce byly vystaveny na všech kontinentech.¹³

Na konci 50. let Schult studoval umění v Kunstakademie Düsseldorf. Mezi jeho profesory patřili Georg Meistermann, Joseph Fassbender nebo Karl Otto Götz. Během studií ho svým dílem zaujali a inspirovali umělci Yves Klein, Georges Mathieu a Jackson Pollock. Ti měli zásadní vliv na Schultův umělecký rozvoj.

Většinu života prožil v německém Mnichově a Kolíně nad Rýnem. V 80. letech žil v New Yorku. Tam se blíže seznámil s Royem Lichtensteinem a Robertem Rauschenbergem. V USA žil šest let a poté se vrátil zpět do Německa. Americkou kulturu kriticky hodnotil jako spotřební. Od 90. let žije trvale v Kolíně nad Rýnem. V roce 1986 založil ve městě Essen Museum akčního umění. O šest let později se muzeum přemístilo do již zmíněného Kolína nad Rýnem.

Schult klasicky používal odpad jako tvůrčí materiál pro své umělecké vyjádření. Ve své tvorbě se zabýval odpady, skládkami a troskami. Všechny jeho významné práce tak jsou s odpady spojeny. Že měl k odpadním materiálům blízký vztah, je z jeho práce velmi cítit. Využívá starý novinový papír, již odložené hračky, plechovky, krabice či lahve a nesčetné množství dalších materiálů. V celé jeho kariéře

¹³ *HA SCHULT BIOGRAPH* [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.haschult.de/biography#content>

můžeme sledovat performance a happenings, které mají ekologický přesah. Využíval jak odpadních materiálů, tak promyšlené instalace k dosažení požadovaného efektu. V divácích se tak snažil podnítit nové ekologické vědomí. Nejčastěji k prezentaci své tvorby využíval veřejný prostor.

V roce 1969 byl Schult v Mnichově společně se svými kolegy Ulrichem Herzogem a Günterem Sarréem zatčeni. Ve snaze poukázat na lidské plýtvání rozmístili v rámci happeningu po celé ulici staré papírové noviny. Protože svojí akci nenahlásili na úřad, byli pokládáni za výtržníky. Akce v podobném duchu proběhla vícekrát. Druhá v Benátkách na Náměstí Svatého Marka v roce 1976. Roku 1983 proběhl happening podobného charakteru v USA, přesně v New Yorku. Akce byla nazvána **Now!** V ulicích vytvořil papírovou řeku.¹⁴

Jako jeho nejvíce zásadní díla můžeme označit **Trash People**, **The Save The Beach Hotel** a **Herz aus Müll**.

Obrázek 3 Now!, New Yourk, Hans-Jürgen Schult

Zdroj: <http://www.haschult.de/action/trash#content>

¹⁴ *ACTION TRASH* [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.haschult.de/action/trash#content>

3.2.1.1 Trash People

Trash People je dílo monumentálního rozměru. Jedná se o instalaci, která vznikla v roce 1996. Schult zde pracoval s odpadovým médiem jako formou ekologické osvěty. Je zde patrný kritický komentář k neustále rostoucí lidské spotřebě.

Vznikly stovky postav v životní velikosti. Jejich základním materiálem je odpad pocházející z rýnských skládek. Jedná se o odpad tovární, elektronický, speciálně z počítačů, také plechovky, sklo či konzervy. Tvorba této instalace trvala půl roku a obsahuje skutečně několik set lidských postav vysokých přibližně 1,8 m. Váha celé instalace se odhaduje zhruba na 20 tun.

Tato putovní výstava byla během několika let vystavena na mnoha místech po celé planetě. Například Almata, Arktida, Barcelona, Brusel, Buenos Aires, Graz, Lhasa, Mnichov, Moskva, Paříž, Peking, Řím, Tel Aviv, Telgte, Washington, Zermatt.

Právě v Izraeli byla výstava úmyslně instalována nedaleko Tel Avivu v parku Ariel Sharon Park. Ten je sám postaven na Hiriya, což je největší izraelská skládka. Park byl přeměněn na ekologickou oázu, která hostila projekt Trash People.

Tím, že výstava byla v roce 2011 instalována také na Arktidě, stala se tak jedinou výstavou, která byla k vidění na všech kontinentech.¹⁵

Obrázek 4 Trash People, Hans-Jürgen Schult

Zdroj: <http://www.haschult.de/action/trashpeople#content>

¹⁵ *ACTION TRASH PEOPLE* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <http://www.haschult.de/action/trashpeople#content>

3.2.1.2 Save the Beach

Save the Beach můžeme řadit mezi jeden z nejznámějších Schultových environmentálních projektů. Jedná se o hotel pro turisty, který celý vznikl z odpadků. Ty jsou totiž podle autora obrazem dnešního světa.

Podnětem k tomuto projektu byla znečištěná přímořská letoviska. Snaží se tak poukázat na množství odpadu, které moře vyplaví na pobřeží a pláže po celém světě. Upozorňuje také na fakt, že odpad, který se vyprodukuje dnes, zítra nezmizí.

„Celý svět je hotel, ve kterém jsme na návštěvě. Je to přirovnání. Ukazují svět jako hotel, který jsme si pronajali. Musíme myslet na to, že náš svět zaplníme odpady.“¹⁶

Hotel vážící dvanáct tun obsahoval pět pokojů. Vznikl úplně celý z odpadního materiálu. Čtyřicet procent tohoto materiálu bylo získáno z vybraných evropských pláží, zbytek pocházel ze skládek, trhů a vetešnictví. Materiál získaný na trzích tvořil zejména nábytek a vybavení ve vzniklých hotelových pokojích. Zdi nebyly postaveny z klasického zdiva, ale právě z nasbíraných odpadků. Odpad tak byl transformován do zcela funkčního objektu. Jedná se především o materiály skleněné, dřevěné a plastové. Nalézt se zde daly autodíly, prázdné konzervy, plastové lahve, ale také hudební nástroje, boty, ponožky, pneumatiky, fotbalové míče a knížky pro děti.

Dílo bylo poprvé vystaveno v roce 2010 na břehu řeky Tibery v Římě. Dále bylo k vidění v lednu 2011 na Náměstí Callo v centru Madridu.¹⁷

¹⁶ *Celý svět je hotel – a v Madridu stojí hotel z odpadků* [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1290290-cely-svet-je-hotel-a-v-madridu-stoji-hotel-z-odpadku>

¹⁷ *Artist HA Schult's Trash People Sculptures* [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.artpeoplegallery.com/artist-ha-schults-trash-people-sculptures/>

Obrázek 5 Save the Beach, Hans-Jürgen Schult

Zdroj: <http://www.haschult.de/gallery/tableaus>

3.2.1.3 Herz aus Müll

Projekt, který můžeme přeložit jako „Srdce z odpadků“, probíhal hned několikrát. Tento projekt je mezinárodně uznávaný a proběhl již ve třech zemích. Vždy se jednalo o spolupráci Schulta s dětmi a práci s odpady. Šlo o smysluplné propojení mezi uměním a společenskou angažovaností. Proběhla tak transformace odpadu v umění. Hlavní byla snaha o poučení žáků o prevenci vzniku odpadů a rozvinutí jejich vztahu k ekologii, protože právě mladá generace má budoucnost naší planety ve svých rukou.

Během společné snahy vždy vzniklo srdce. To bylo celé vyrobené z materiálu, který byl připraven k vyhození. Schult určil prostor ve tvaru symbolu lásky, do kterého se žáci a studenti rozestavěli. Každý z nich pak do středu vhodil donesený odpad.

Poprvé akce proběhla v březnu 2013 na Náměstí Piazza del Popolo v Římě. Až do května téhož roku bylo pak srdce k vidění v Arcibiskupském diecézním muzeu Paderborn. Následovala ji akce v Kolíně nad Rýnem v roce 2013. Naposledy bylo Herz aus Müll vytvořeno v roce 2015 ve státě Kalifornie. Na náměstí mezi jezerem Phoenix a hradem Hörder ve spolupráci s Karl Muehler School.¹⁸

¹⁸ *Schüler bauen ein Kunstwerk aus Müll* [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z: <http://www.karl-muehler-schule.de/heart%20of%20trash%20-%20ha%20schult.htm>

Více bych se chtěla zmínit o druhé z těchto akcí. Účastnilo se jí na tři sta žáků a studentů ze sedmi základních a středních škol z Kolína nad Rýnem. Vše proběhlo před Katedrálou svatého Petra. Tento projekt měl další pokračování v rámci grafiky, kterou Hans-Jürgen Schult vytvořil. Vznikla tak limitovaná edice obsahující na sto deset litografií o rozměru 35 cm x 25 cm. Ty byly prodány ve prospěch sdružení z Kolína nad Rýnem, které se zaměřuje na pomoc bezdomovcům. Hodnota jedné grafiky činila 229 EUR.¹⁹

Obrázek 6 Herz aus Müll, Kolín nad Rýnem, Hans-Jürgen Schult

Zdroj: <https://www.koelnreporter.de/aktuell/news-archiv/ha-schult-spendet-ein-herz.html>

3.2.2 Michael Reynolds

Tento americký architekt má přízvisko „architekt odpadu“. To z toho důvodu, že Reynolds se věnuje alternativním stavbám z odpadového materiálu. Tomuto konceptu se věnuje téměř celý svůj život. Domy, které staví, jsou navíc naprosto soběstačné, co se týče spotřeby energie, vody i tepla.

K myšlence těchto staveb ho ve své podstatě dovedly informace o špatném stavu planety. Jednalo se o postupný proces, o jeho reakci na informace z médií. Výstraha o nedostatku energií a vody ho přivedla k tomu, aby problémy skutečně řešil. První stavby vznikly již v 70. letech. Ale k plně funkčnímu domu vedla dlouhá cesta. Byla to celá desetiletí práce. V prvním domě bydlel v rámci pokusu. S každou další stavbou probíhá dodnes neustálá inovace. Celou řadou pokusů došel až k plně funkčnímu soběstačnému domu, který není závislý na žádných dalších zdrojích.²⁰

¹⁹ *HA Schult spendet ein Herz* [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z: <https://www.koelnreporter.de/aktuell/news-archiv/ha-schult-spendet-ein-herz.html>

²⁰ *Earthship Homes Michael Reynolds* [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z:

Sám v jednom takovém domě bydlí již 20 let. Ten se nachází v Novém Mexiku uprostřed pouště. Zde vznikla komunita čítající 16 takových soběstačných domů. V posledních letech se Reynoldsovy domy staví po celém světě. V Evropě se s nimi můžeme setkat ve Švédsku, Belgii či Velké Británii. Dále je můžeme najít v Jihoafrické republice, Svazijsku nebo na ostrově Haiti. Čtyřicetičlenný tým takovýto dům postaví do tří týdnů.

Z důvodu radikálně odlišného přístupu k stavbám obydlí měl Reynolds z počátku kariéry velké problémy v byrokratické oblasti. Dokonce mu na několik let byla odebrána licence architekta.

3.2.2.1 Earthship

Poté, co se architekt zaměřil na průzkum a výzkum alternativních možností, přišel s projektem Earthship. Tento termín slouží pro označení domů, které Reynolds staví. Oproti klasickým stavbám mají mnoho výhod.

Jako hlavní výhodu lze označit fakt, že to jsou domy finančně nenáročné na výstavbu i celý provoz. Proto se lidé mohou vyhnout hypotékám. Ke stavbě se dá využít prakticky každý materiál. Pneumatiky, PET lahve i lahve skleněné, plechovky od piva nebo také igelitové sáčky či kelímky od jogurtů, obaly od džusů, plech z aut či lepenky.

Jak sám autor říká, jako nosné zdi nejlépe slouží pneumatiky naplněné hlínou. Z plechovek pak vznikají příčky uvnitř domu. Různě barevné skleněné lahve vytvářejí ve zdech zajímavé mozaiky.

Z pneumatik se stanou velké cihly opláštěné gumou, jsou tak velice odolné. Vznikne velké množství hmoty, která hromadí teplo. Toto teplo udrží hmota opláštění uvnitř domu po celou zimu, není dále potřeba žádné topení. Domy jsou orientované ke slunci a po celý rok je uvnitř stálá teplota 21°C.²¹

Poté, co se začal zabývat nedostatkem vody, navrhl dům, který bude vodu zadržovat. Využívá se dešťová voda ze střechy. Ta je svedena do nádrže. Tato voda má vícero využití. Prvně se využije ve sprše, poté na splachování a nakonec na zahradu. Elektrina se získává ze solárního panelu nebo větrné elektrárny. Každý dům má také zahradu, na které si je majitel schopen vypěstovat vše, co potřebuje.

<https://www.arch2o.com/earthship-homes-michael-reynolds/>

²¹ *Eco construction Company* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z:

<https://www.earthshipglobal.com/we-build-earthships>

Provozní náklady na chod domu a jeho energetická náročnost jsou tak prakticky nulové a poskytují kompletní vybavení, jež je potřeba k životu.²²

Michael Reynolds je architektem, který smýšlí ekologicky, tak aby chom svým počínáním co nejméně zatěžovali planetu. Dále ve své tvorbě pracuje s krajinou a světlem tak, aby vznikl prostor příjemný a funkční.

Obrázek 7 Earthship (exteriér), Michael Reynolds

Zdroj: <https://www.earthshipglobal.com/global-model-earthships/zszuvhf1k0ldz7xblmzie3rc8ljeue>

Obrázek 8 Earthship (interiér), Michael Reynolds

Zdroj: <https://www.earthshipglobal.com/global-model-earthships/bjrvufk0rkt3jgq23pjybnh3vz3l01>

²² *Earthship Biotecture* [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.earthshipglobal.com>

Obrázek 9 Earthship (stavba), Michael Reynolds

Zdroj: <https://www.earthshipglobal.com/academy-sessions/>

3.2.3 Gregg Segal

Gregg Segal je americký fotograf, který fotografii společně s filmem studoval v Kalifornském institutu umění. Dále také studoval dramatické psaní na Newyorské univerzitě a také se vzdělával na Univerzitě Jižní Kalifornii. Díky svému vzdělání dokáže ve svém díle přistupovat k tvorbě z pohledu sociologa. Z tohoto důvodu zkoumá danou kulturu, lidskou identitu, přesvědčení a hodnoty ve vybrané oblasti. Ve své fotografické tvorbě se věnuje různým tématům. Všechny jsou však nějakým způsobem propojeny díky jeho sociologickému smýšlení.

Podle agentury Environmental Protection Agency (EPA) v roce 2012 generovali američané kolem 251 milionů tun odpadu. To představuje čtvrtinu světového odpadu, přestože USA mají méně než 5 % světové populace. Proto se Segal rozhodl, že je nejvyšší čas, aby američané viděli svou produkci odpadu. V projektu **7 Days of Garbage** vede lidi ke konfrontaci s nadbytkem, který je součástí jejich života. Už jako dítě se divil, kam se podějí všechny odpady vyprodukované jeho rodinou a zda někdy může dojít k tomu, že dojde místo, kam je dávat. Téma odpadu je tedy podstatnou součástí fotografovy tvorby.

Díky své tvorbě hodně cestuje a poznává různé kultury. V návaznosti na svůj projekt **Daily Bread** zjišťuje, jak se lidé v různých částech světa stravují a kolik vyprodukují odpadu. Díky konzumaci převážně čerstvých potravin nevzniká skoro žádný odpad. Jedná se hlavně o potraviny domácí produkce, např. v zemích okolo Středozemního moře. Ve svém projektu poukazuje na úměrnost zdravých čerstvých potravin bez využití zbytečných obalů a balených trvanlivých, ale ne zdravých potravin. To se promítá na tělesnou zdatnost dětí.

Celou svojí tvorbou chce přispět ke změně, chce dosáhnout změny pohledu na sebe sama a na přístup ke každodennímu životu.

Jedná se o aktivního autora. Jeho eseje o fotografiích byly vydány v časopisech jako Time, Newsweek, The Independent, Le Monde, Stern, Fortune, National Geographic Adventure a Wired.

3.2.3.1 Detritus

V roce 2008 se Segal věnoval sérii s názvem Detritus. Během projektu fotografoval postavu člověka, která je celá vytvořena z odpadních materiálů. Toto dílo pak instaloval a fotografoval po celém světě.

Jedná se o sérii, které znázorňuje ztělesnění padlého světa. Světa, který se topí a je v nesnázích. Stvoření, které se může nazývat odpadovou etikou. I přesto, že je Detritus tvořen pouze z odpadků, je velice zdobný. Jedná se o obal, který je stvořen z toho, co jsme odhodili: žvýkačky, želé, fazole, chipsy, plechovky na pivo, plastové tašky, cigarety a okraje od pizzy - vše se znovu sestavuje v náš vlastní obraz.

Odpad je ikonou kultury, která křičí JESTĚ! VÍC! Putuje po Zemi, na skládkách pro něj není místo, tento uprchlík z odpadkového koše vyzařuje žal a lítost, živá připomínka našeho záměrného týrání této planety.²³

Obrázek 10 Detritus, Gregg Segal

Zdroj: <http://www.madamejeliza.fr/7-days-of-garbage-le-projet-percutant-de-gregg-segal/>

²³ *Gregg Segal* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

<https://www.greggsegal.com/P-Projects/Detritus/1/caption>

3.2.3.2 7 Days of Garbage

Jak sám autor uvádí: Jako fotograf a někdo, kdo se stará o budoucnost naší planety, mám zájem o všechny aspekty spotřeby. Jak to, co konzumujeme a vyhazujeme, vypráví příběh o našem zdraví a zdraví planety.

V roce 2014 jsem přišel na myšlenku, která znemožňuje ignorovat spotřebu, přebytek a odpad: požádal jsem rodinu, přátele, sousedy a přátele sousedů o to, aby schovávali své odpadky po dobu jednoho týdne. Pak se odpad rozložil a lidé v něm byli vyfotografováni. Ti, kteří se na toto dívají, se mohou zastavit a přemýšlet o tom, kolik odpadků produkují každý týden - a začíná diskuze.

Chtěl jsem, aby můj osmiletý syn věděl, že jsme také součástí problému, a tak jsme si sami lehli do našich odpadků. Mnoho lidí, které jsem fotografoval, díky snímkům začíná dělat malé změny ve svých spotřebních návycích. Vybírají spíše nebalené výrobky a kupují láhve na vodu vyrobené ze skla nebo nerezové oceli.²⁴

Při práci byly vidět dva podstatně rozdílné názory. Někteří lidé chválili skvělý nápad a rádi se zapojili. Jiní si naopak stěžovali na to, že je to nechutné.

V procesu fotografování lidských odpadků začal autor hlouběji přemýšlet o jídle. O tom, co skutečně spotřebujeme a co pouze odhodíme. *"Je zřejmé, že série vede lidi ke konfrontaci s přebytkem odpadu, který je součástí jejich života. Doufám, že si uvědomují, kolik odpadků, které produkují, je zbytečných,"*²⁵ Autor hodnotí záměr projektu jako užitečný. Mnoho lidí se opravdu do hloubky zamyslelo nad svým odpadem. To bylo hlavním cílem projektu.

Jako příklad Segal uvádí svou přítelkyni Annie Chow. Ta vždy své odpadky recyklovala a kompostovala, ale neuvědomovala si, o kolik víc by se mohla právě na recyklaci zaměřit.

Díky serverům Slate a Bored Panda Segal oslovil více než milion lidí. Tento projekt získal ocenění The Independent, Le Monde, Stern, Vanity Fair v Itálii, Newsweek v Japonsku.

²⁴ *7 Days of Garbage* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

<https://www.kickstarter.com/projects/greggsegal/7-days-of-garbage-and-daily-bread>

²⁵ *7 dní odpadků: fotograf Gregg Segal* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

<https://www.letsbegreen.cz/eko-blog/7-dni-odpadku-fotograf-gregg-segal>

Obrázek 11 7 Days of Garbage (na fotografii autor se svojí rodinou), Gregg Segal

Zdroj: <http://aphotoeditor.com/2016/11/01/the-daily-edit-gregg-segal/>

3.2.3.3 Daily bread

O tomto projektu jsem se zmínila již v úvodu o autorovi. Znovu se k němu vracím z toho důvodu, že navazuje na 7 Days of Garbage. Segal v této práci reaguje na rozdílnost kultur v tak základních věcech, jako je stravování a návyky s ním spojené.

V roce 2015 Cambridge University provedla vyčerpávající studii, která identifikovala země s nejzdravějšími dietami na světě. Celkem devět z deseti nejlepších zemí se nachází v Africe - jedná se o zeleninu, ovoce, ořechy, luštěniny, zrna a jídla z těchto surovin. Je to zásadní kontrast s USA, kde téměř 60 % kalorií, které v USA konzumují, pochází z ultraprocesních potravin a pouze 1 % pocházejí ze zeleniny.

Jak Segal říká: Vzhledem k tomu, že globalizace mění náš vztah k jídlu, při svém cestování po světě se ptám dětí, zda si budou vést jeden týden deník o tom,

co jedí. Po týdnu vytvořím portrét dítěte, při čemž ho obklopuje vše, co snědl. Zaměřuji se na děti, protože stravovací návyky, které se tvoří v dětském věku, trvají celý život a často mohou připravovat cestu k chronickým zdravotním problémům, jako je cukrovka, srdeční onemocnění a rakovina tlustého střeva.

Navzdory rostoucímu povědomí v USA o škodlivosti zpracovaných potravin nic ještě nevedlo k rozsáhlým změnám. Míra obezity stále stoupá. Před 40 lety bylo 1 ze 40 dětí obézních. Dnes je to již 10 ze 40 dětí. Vzhledem k tomu, že sladké sirupy jsou stále rozšířenější, výskyt diabetu se ztrojnásobil. Poprvé v mnoha generacích průměrná délka života v Americe klesá a hlavním viníkem jsou prázdné kalorie.²⁶

Obrázek 12 Daily Bread, Gregg Segal

Zdroj: <https://www.lensculture.com/articles/gregg-segal-daily-bread>

²⁶ *Daily Bread* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.greggsegal.com/P-Projects/Daily-Bread/1/caption>

3.2.4 Věra Janoušková

Jak je výše zmíněno, Věra Janoušková má přízvisko „královna českých skládek“. To nám může o její tvorbě mnoho napovědět. Jedná se o českou sochařku, která ke své tvorbě využívala především materiál nalezený na skládkách.

V roce 1948 se provdala za svého spolužáka z Vysoké školy uměleckoprůmyslové Vladimíra Janouška a společně absolvovali roční pobyt na Akademii výtvarných umění v Sofii. Dále během 50. a 60. let podnikají studijní cesty po Evropě (Řecko, Rumunsko, Itálie, Francie), a také i mimo ni (Egypt). Oběma manželům se po profesní stránce velice daří a vystavují nejen v rodném Československu, ale také v zahraničí.

Po roce 1968 přichází krize, kdy se umělkyně i její manžel stávají nežádoucími umělci. Janoušková už nedostává žádné veřejné zakázky a na dlouho dobu jí bylo zakázáno veřejně vystavovat.²⁷

Důležité je také se zmínit o faktu, že v 60. letech byla jednou ze zakládajících členů skupiny UB 12. Dále byla v 80. letech členkou Nové skupiny a v letech devadesátých se stala členkou Umělecké besedy.

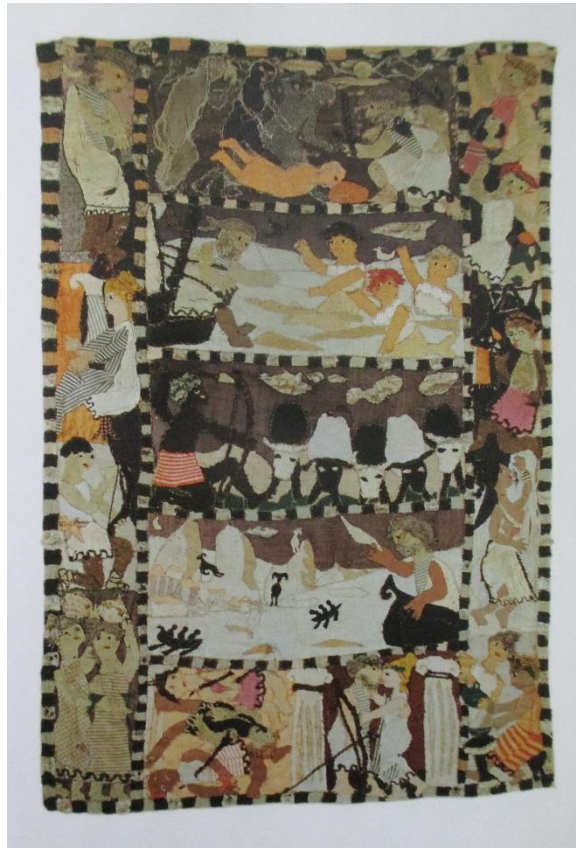
Celé životní dílo Věry Janouškové můžeme rozdělit do 3 hlavních částí. Tedy na osinky, smalty a koláže. Hlavním tématem většiny jejích prací je především člověk či symboly lidské existence.

Jako první dílo bych zde chtěla zmínit Odysseu z roku 1948. Jedná se o obraz vytvořený z útržků různobarevných tkanin našitých na staré dece. Vyobrazeny zde byly výjevy právě ze zmíněné Odyssey. Tuto „šitou tapiserii“ vytvořila z nadšení, které v ní vyvolala výstava v Praze, kde své dílo vystavoval Roger Bissier.

Zajímavostí je, že se nejedná o klasický sochařský přístup, jemuž se učila ve škole. Už na konci 40. let tak můžeme sledovat její experimentální přístup k umělecké tvorbě.

²⁷ *Věra Janoušková* [online]. [cit. 2019-04-08]. Dostupné z:

<https://www.artlist.cz/vera-janouskova-1194/>

Obrázek 13 Odyssea, Věra Janoušková

Zdroj: JANOUŠKOVÁ, Věra a Jaromír ZEMINA. *Já to dělám takhle*. Praha: Torst, 2001. 13 s. ISBN 80-7215-162-2

Ve své tvorbě se Janoušková věnovala především sochařství, ale její přesah do dalších oborů můžeme najít například v malířství či grafice. Jedná se o umělkyni, která měla značný vliv na české moderní umění. Jak uvádí J. Zemina „*Věra Janoušková zasáhla do vývoje českého moderního umění nejvýrazněji sochami skládaných z různých materiálů, nejčastěji z kusů starého smaltovaného plechu, jež spojuje svařováním. Sbírá je na skládkách odpadků, a proto o sobě hovoří jako o „smetištní sochařce“.* Na stejném principu jsou založeny též její papírové koláže, stále více vyhledávané sběrateli, kde se ještě plněji než v sochách uplatňuje autorčín smysl pro barvy, příznačný pro ni neméně než mimořádný cit plastický.“²⁸

Janoušková byla vždy otevřená novým způsobům tvorby a experimentování. Největší proměnu jejího díla pak můžeme sledovat během 50. a 60. let. Upustila od klasických materiálů a začala experimentovat. Ke své tvorbě tak využívá vrstvený,

²⁸ JANOUŠKOVÁ, Věra a Jaromír ZEMINA. *Já to dělám takhle*. Praha: Torst, 2001. 138 s. ISBN 80-7215-162-2

trhaný, muchlaný či propalovaný papír. Vznikají tak netradiční prostorové koláže. „Janoušková však paralelně vytvářela papírové koláže figur a hlav z barevných ústřížků, kterým předcházela vznik několika kolážových tapisérií. Tento princip později využila i v plastikách.“²⁹

Rozmanitost materiálů byla obrovská, stejně jako jejich kombinace. V roce 1960 Janoušková vystavuje sochy vniklé kombinací sádry a škváry, pojmenované Škvárovky. Dále kombinovala sádro a osinkocement. Později se zaměřila na smalty spojené s dalšími nálezy.

Janoušková se stále věnovala modelovaným sochám, vedle toho se však rozrůstal zájem o sochy z materiálů, který nacházela na skládkách. Na začátku šedesátých let tak přišla s novou technikou, která se stala typickou pro její tvorbu. Jednalo se o sochy vzniklé z takových materiálů, jako jsou hrnce, konve, nejrůznější cedule či kbelíky. K těmto předmětům přistupovala nanejvýš originálně. Svařovala je, stříhala a vytvářela z nich tak nové tvary pomocí brusek či svářeček. Můžeme tak mluvit o prostorových kolážích. „*Otisky nalezených materiálů a sesbírané odpadky civilizace Janoušková transformovala do nových hodnot. Její totemické a kolážovitě vystavěné figury odkazují ke starým kulturám, figura – socha – objekt se staly novým svěbytným znakem odkazujícím na archetypální rysy moderní identity.*“³⁰ Díky jejich originalitě se Věra Janoušková dostala na přední místo mezi českými výtvarníky druhé poloviny dvacátého století.

²⁹ JANOUŠKOVÁ, Věra. 3 *sochařky: Věra Janoušková, Eva Kmentová, Alina Szapoczniková* : [Královský letohrádek, Pražský hrad 30. července - 2. listopadu 2008] = 3 *women sculptors* : [Royal Summer Palace, Prague Castle, 30 July - 30 November 2008. Praha: Art D - Grafický ateliér Černý ve spolupráci se Správou Pražského hradu, 2008. 10 s. ISBN 978-80-903876-3-8

³⁰ Tamtéž, 22 s.

Obrázek 14 Idiotek, Věra Janoušková

Zdroj: JANOUSHKOVÁ, Věra. *3 sochařky: Věra Janoušková, Eva Kmentová, Alina Szapocznikowá* : [Královský letohrádek, Pražský hrad 30. července - 2. listopadu 2008] = *3 women sculptors : [Royal Summer Palace, Prague Castle, 30 July - 30 November 2008]*. Praha: Art D - Grafický ateliér Černý ve spolupráci se Správou Pražského hradu, 2008. 40 s. ISBN 978-80-903876-3-8

Jak už je výše zmíněno, dílo Věry Janouškové je svou netradiční podstatou velmi důležité pro českou výtvarnou scénu. Tím, že ke své tvorbě jako jeden z hlavních materiálů využívala předměty nalezené na skládkách, je důležitým ukazatelem experimentálního charakteru. Z tohoto důvodu jsem ji do své práce zařadila. Patří mezi umělce, kteří vystoupili z běžných konvencí a jistým způsobem recyklují. Starým a nepotřebným věcem dávají nové umělecké hodnoty.

3.2.5 Theodor Pištěk

Určitě je jako první vhodné doplnit k jménu Theodor Pištěk junior. Jméno má po svém otci, československém herci. Mnozí členové jeho rodiny byli spojeni s uměním. Oba jeho rodiče se jako herci seznámili během natáčení. Theodorův dědeček Jan Pištěk byl herec, zpěvák a také divadelní producent. Matka Marie

Ženíšková pak byla vnučkou Františka Ženíška. Autora původní opony pro Národní divadlo. Opona byla naneštěstí zničena během požáru v roce 1881.

Nutno podotknout, že Pištěkův dědeček inženýr Julius Ženíšek se stal průkopníkem automobilismu a letectví v tehdejší Československu. Již v roce 1895 vlastnil Ženíšek první auto. Byl zástupce firem Ford a Wright v naší zemi.

Zde jsme se mohli letmo seznámit s rodinou, ze které Theodor Pištěk pocházel. Z rodiny zdatných umělců a podnikatelů. Všichni předci měli vliv na rozvoj tak velké osobnosti, která se z Theodora Pištěka stala. Ten měl zájem nejen o umění, zajímal se velice živě také o automobilovou techniku a závodění.

Pištěkovou životní náplní byla vždy malba, ke které ho vedla především jeho matka. V roce 1952 nastoupil do ateliéru profesora Vratislava Nechleby na Akademii výtvarných umění v Praze, kde se právě zmíněné malbě věnoval. Poslední rok na AVU strávil u prof. Antonína Pelce. Během studií si techniku klasické realistické malby dokonale osvojil. Theodor Pištěk považoval právě malbu za svůj smysl života, ale rozsah jeho práce byl obrovský. Od malby, kresby, plastiky, grafiky až po filmové kostýmy. Co se malby týče, můžeme v jeho díle sledovat zaujetí moderním uměním.³¹

Hlavním důvodem, proč je Pištěk vybrán do této práce, je jeho celoživotní nadšení pro techniku, zejména automobily. Celou svou kariéru je Pištěk schopný originálně se tímto tématem zabývat a zpracovávat ho. Z toho důvodu, že vytváří nové významy již vzniklého a funkčního materiálu, navazuje na Duchampovo pojetí ready-made.

3.2.5.1 Automobilismus

Technický svět a především automobil se staly základním motivem Pištěkovy tvorby. Tento pojem obsáhl značnou část Pištěkova života. Byl okouzlen technikou, která se během 20. století rozvíjela. Jak už je zmíněno, toto nadšení provázelo už jeho předky, a proto se s auty a technikou blíže seznámil již v dětských letech.

Automobil se naučil řídit užž v 16 letech. Hned po tom, co v plnoletosti získal řidičský průkaz, se stal členem autoklubu. Automobilismus ho zaujal natolik, že se jako závodník stal členem reprezentačního československého družstva.

³¹ *Theodor Pištěk* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

<https://www.artlist.cz/theodor-pistek-1205/>

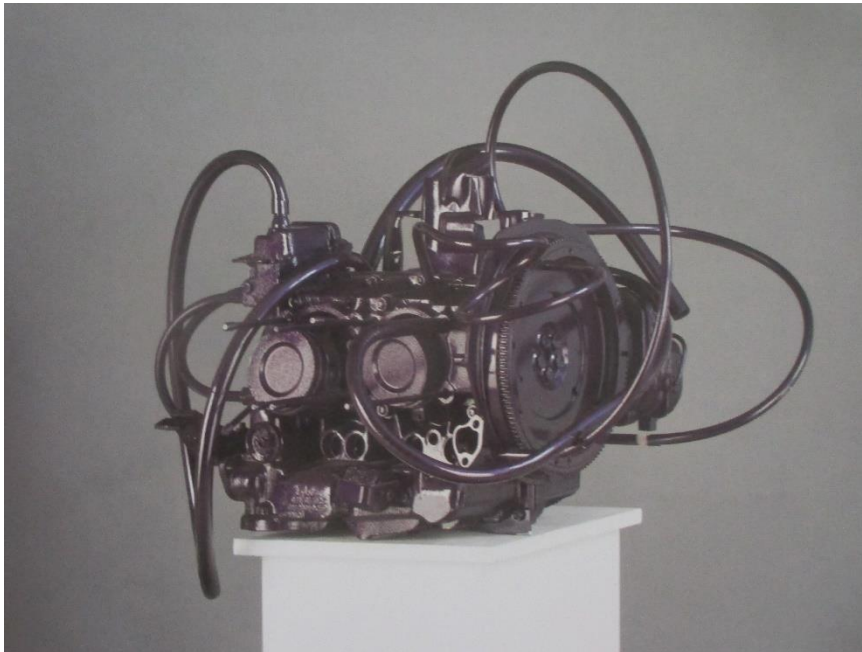
Díky jeho nadšení a šikovnosti se v 60. letech stal závodníkem na automobilových okruzích a soutěžil v Evropském poháru.

Jak je patrné, pro Pištěka se automobily staly životní vášní. Proto není divu, že se toto téma stalo ústřední v jeho tvorbě. Jak uvedli pánové J. Chalupecký a J. Šetlík: „Byl-li mu blízký poškozený a do sběru vyhozený chladič, byl-li mu prostředkem, který ho jakoby zařadil k vyznavačům informelu, nutno zdůraznit, že se tak nestalo z důvodů artistních, ale proto, že automobil byl tolikrát středem jeho zájmu.“³²

V Pištěkově tvorbě tak můžeme najít díla s motivy automobilů, motocyklů a technických součástí jako motory, chladiče, písty, brzdy, tlumiče či výfukové trubky. „Obzvláště jej přitahovaly chladiče. Unášel ho jejich zdánlivě nepřístupný vzhled. Hledal je na parkovištích, kam byly odkládány, když přestali sloužit svému účelu. Theodor Pištěk si je odvezl do ateliéru, kde je pomocí běžné rámové pily rozřezával a s napětím očekával, co v nich objeví. „Byl jsem úplně nemocný z toho, že jsem chtěl vědět, co je uvnitř. To mě zajímalo po celý život, souvisí to s tím, že mám rád tajemství. Když se odhalila jejich textura, prožíval jsem úžasné okamžiky. Přesvědčil jsem se, že každá věc může za určitých okolností žít úplně jiný život a mít jiný význam a smysl.“³³ Zde je patrné, že se snažil o dokonalé pochopení každé části automobilu.

³² CHALUPECKÝ, Jindřich, ŠETLÍK, Jiří, ed. *Theodor Pištěk*. Praha: Galerie Pecka, 2007. 303 s. ISBN 8090228593

³³ PIŠTĚK, Theodor a VOLF, Petr. *Theodor Pištěk - Člověk a stroj: Man and Machine*. Příbram: Kant, 2017. 26 s. ISBN 978-80-7437-235-3

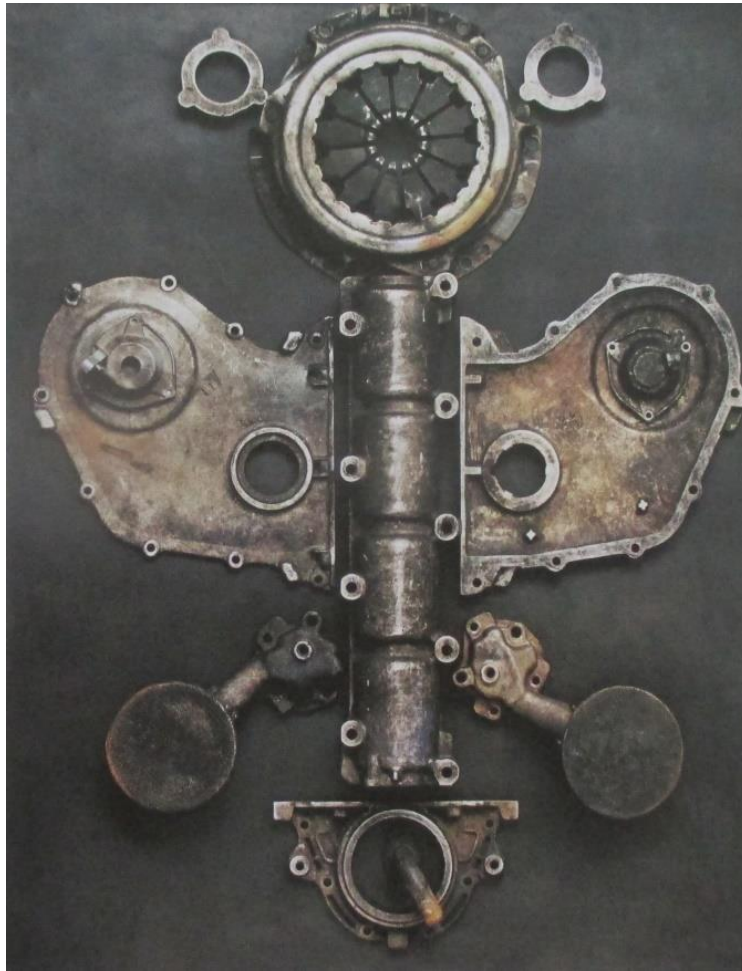

Obrázek 15 Hlava medusy, Theodor Pištěk

Zdroj: PIŠTĚK, Theodor a VOLF, Petr. *Theodor Pištěk - Člověk a stroj: Man and Machine*. Příbram: Kant, 2017. 121 s. ISBN 978-80-7437-235-3

Toto zaujetí pak můžeme najít napříč celou Pištěkovou tvorbou. Automobil či nějakou jeho technickou část jsme schopni nalézt jak v mnohých jeho fotorealistických malbách, tak v plastikách a abstraktních asamblážích. Materiály, které využívá ke svým dílům, jsou nesčetné. Jsou zde zastoupeny hliník, mosaz, ocel, litina, bronz, dřevo, drátěné pletivo nebo přímo již hotové části aut či jejich součástky.

Všechny tyto materiály můžeme vidět v abstraktních asamblážích, které vznikly během 60. let. Příkladem mohou být díla jako *Triptych*, *Leť*, *motýlku*, *leť* a *Ukřižování*, všechna z roku 1963. V malbě můžeme toto téma jasně pozorovat na obrazech *Maršál* z roku 1978, *Ecce homo* z roku 1983 a *Letní ráno* z roku 2004. V objektové tvorbě pak díla *Hlava Medusy* z roku 1989, *Minotaurus* z roku 2007, *Bart Simpson* z roku 2012. Malbu i objekty byl ve svém díle schopen geniálně propojit. Příkladem tomu mohou být díla jako *Konec lesa* z roku 2007 či *Italské prázdniny* 1989-2004.

Obrázek 16 Let', motýlku, let', Theodor Pištěk

Zdroj: PIŠTĚK, Theodor a VOLF, Petr. *Theodor Pištěk - Člověk a stroj: Man and Machine*. Příbram: Kant, 2017. 39 s. ISBN 978-80-7437-235-3

3.2.5.2 Spolupráce s filmovým průmyslem

Jméno Theodor Pištěk je neodmyslitelně spojeno také s filmovou tvorbou. Jako návrhář kostýmů se dočkal velkých úspěchů a ocenění. Spolupracoval s mnoha tvůrci, ale největší věhlas mu přinesla spolupráce s Milošem Formanem. Za kostýmy k filmu *Amadeus* z roku 1984 obdržel prestižní cenu Oskar. Cenu César obdržel za práci na filmu *Valmont* z roku 1989. V roce 2003 mu byl předán Český lev za dlouhodobý umělecký přínos českému filmu. Křišťálový glóbus za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii obdržel v roce 2013.

Hlavním důvodem, proč je zde tato spolupráce zmíněn, je fakt, že i během filmařské spolupráce můžeme sledovat nadšení z automobilů. V 70. letech využil své zkušenosti automobilového závodníka při psaní scénáře k připravovanému filmu

Rallye. Tento film připravoval režisér František Vlácil.³⁴ Natáčení tohoto snímku ale nikdy nenastalo.

Dalším filmem, o kterém je třeba se zmínit, je *Upír z Feratu* režiséra Juraje Herze. Snímek vznikl v roce 1982 a k tomuto snímku Pištěk vytvořil kostýmy včetně závodních kombinéz. Především ale upravil automobil Škoda 724 Super Sport z roku 1971. Pištěk dal tomuto autu zcela charakteristickou podobu „monstra“. Zajímavostí může být, že automobil byl na natáčení pouze zapůjčen a měl být podniku Škoda vrácen v původním stavu. Poté, co byl upraven podle Pištěkových výtvarných návrhů, sklídl takový úspěch, že nikdy do původního stavu být uveden nemusel.³⁵

3.2.6 Veronika Richterová

Česká výtvarnice Veronika Richterová se během své kariéry zabývala především malbou a sochou. Absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze navštěvovala koncem 80. let Ecole Nationale des Arts Décoratifs v Paříži, kde strávila 6 měsíců na stipendijním pobytu. Tato zkušenost měla na její tvorbu značně pozitivní vliv. Na počátku 90. realizovala svá díla v klasických sochařských materiálech jako dřevo, hlína či bronz. Věnovala se také oborům jako malba, plastika a smaltová mozaika.

Postupně začala experimentovat s nejrůznějšími materiály, kterých náš trh nabízí velké množství. Ráda a se zájmem tvořila se zbytkový materiálem či věcmi, které našla. Tak došla až k materiálu, který nás běžně obklopuje a je ho dostatek jak v obchodech, tak v popelnicích a na skládkách. Ke své tvorbě si jako základní výtvarný materiál zvolila PET lahve, o které se začala zajímat z čistě výtvarného hlediska. Od roku 2004 se věnuje převážně odvětví zvané PET-ART.

3.2.6.1 PET-ART

Pro toto odvětví umění je hlavní materiál polythylentereftalát, z nějž jsou v dnešní době vyrobeny veškeré plastové lahve.

PET-ART je označení, které si Richterová sama zvolila pro svou tvorbu. Technika je založena na deformování plastu teplem. Tuto vlastnost zjistila zcela

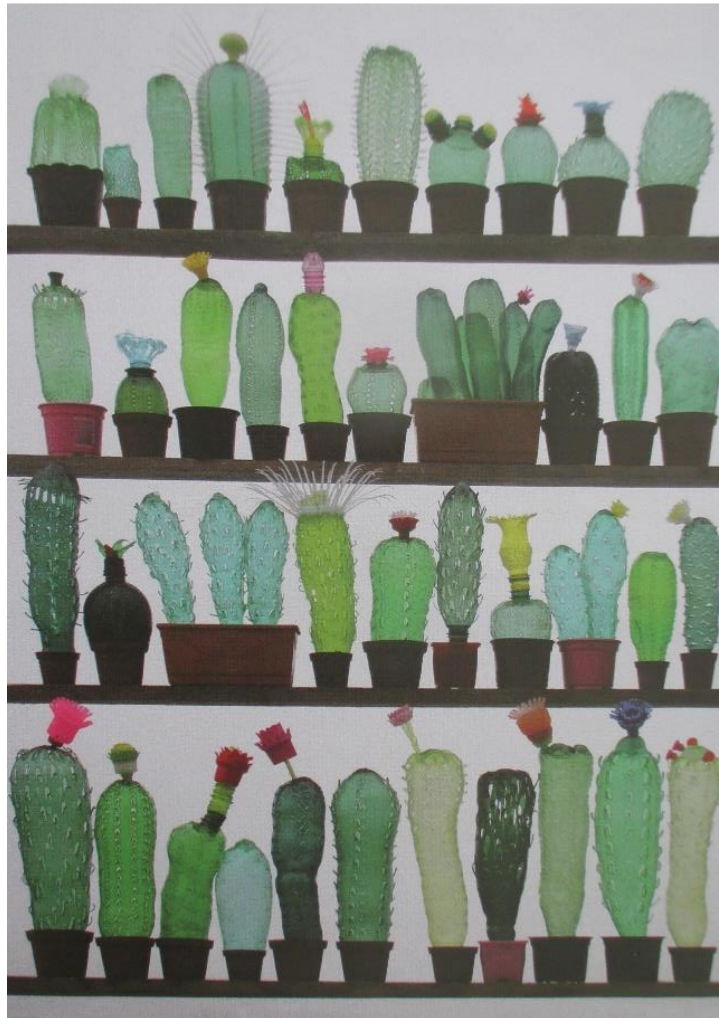
³⁴ CHALUPECKÝ, Jindřich, ŠETLÍK, Jiří, ed. *Theodor Pištěk*. Praha: Galerie Pecka, 2007. 76 s. ISBN 978-80-904008-0-1

³⁵ PIŠTĚK, Theodor a VOLF, Petr. *Theodor Pištěk - Člověk a stroj: Man and Machine*. Příbram: Kant, 2017. 98 s. ISBN 978-80-7437-235-3

náhodou a myslela, že se bude jednat o jeden z jejích dalších výtvarných experimentů. Opak se stal pravdou a PET-ARTEM se zabývá již mnoho let a stále v této technice nalézá novou inspiraci. PET lahve tak slouží jako plnohodnotný výtvarný materiál. Výhoda je také v tom, že se jedná o dostupný materiál ve velkém množství a variantách. Richterová materiál pro svoji tvorbu hledá převážně v kontejnerech a vybírá si tvarově a barevně zajímavé varianty.³⁶

Za svou kariéru k tvorbě využila již přes 1000 PET lahví. Vzniklo již na sto děl, které můžeme zařadit mezi dekorativní i díla praktická. Můžeme zde najít jak lustry, tak svítící lampičky. Dále velké množství různých květin a živočichů jako dikobraze, kaloně rodriguézského, langustu obecnou, tučňáky, krokodýly nebo pakobylky a sklípkany. Z flóry pak kaktusy, palmy, lotosy či lekníny. Dále její tvorba obsahuje i velké objekty jako PETlém, PETotoman nebo PETprsenku.

³⁶ *V pet lahvích vidím inspiraci, říká výtvarnice, která si pro materiál chodí do popelníc* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/v-pet-lahvich-vidim-inspiraci-rika-vytvarnice-ktera-si-pro-material-chodi-do-6492867>

Obrázek 17 Kaktusy, Veronika Richterová

Zdroj: RICHTEROVÁ, Veronika. *Veronika Richterová: pet-art fauna flora : plastiky z pet lahví = plastic bottle sculptures*. [Česko: s.n., 2009]. 11 s. ISBN 978-80-254-6528-8

3.2.6.2 Umělecká a sběratelská činnost

Ojedinelé dílo Veroniky Richterové bylo vystavováno na mnohých výstavách nejen v České republice, ale i ve světě.

Pocta PET lahvi je vcelku výstižný název pro výstavu, která se stala putovní. Výstava ukazuje banální předmět denní potřeby v nových uměleckých souvislostech. Tím, že se tento materiál stal pro tvorbu Richterové zásadní, vystavila zde opravdu rozmanité exponáty jako průřez možností, které plast umožňuje. V naší zemi byla k vidění v roce 2008 a v roce 2009. Dále výstavu mohli navštívit v Austrálii, Makedonii, Švédsku, Dánsku a dokonce i v Zimbabwe a Mozambiku.³⁷

³⁷ *Pocta pet lahvi* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

Za zmínku stojí účast Richterové na XII. Bienále v Havaně s názvem **Between the Idea and Experience** z roku 2015. Z této cesty pak společně se svým manželem vydala knihu. Přebal této publikace je vytvořen z plechovek od piva značky Bucaneto Fuerte.

V její rozsáhlé tvorbě můžeme narazit na projekt s názvem **Japonské hotovky**. Nazývá se tak jedna z nejnovějších prací Richterové z roku 2019. Nechala se inspirovat svojí cestou po Japonsku z roku 2017, kde běžně v supermarketech byly k vidění právě tyto hotovky. Restaurace měly často vystaveny umělohmotné jídlo ve výlohách. Tyto hotovky vytvořila opět z plastových lahví.³⁸

Dále se věnuje zaznamenávání všeho, co s PET lahví souvisí. Nejen fotografování svých vlastních prací, ale také tvorbu dalších umělců a laiků, kteří využívají plast ke kreativní tvorbě. Jde jí o zachycení základního principu lidské touhy po tvořivé recyklaci. Vznikl tak bohatý archiv obsahující nejen umělecká díla, ale i díla zobrazující praktické využití plastů.

Obrázek 18 Museum PET lahví, Veronika Richterová

Zdroj: RICHTEROVÁ, Veronika. *Veronika Richterová: pet-art fauna flora : plasty z pet lahví = plastic bottle sculptures*. [Česko: s.n., 2009]. 32 s. ISBN 978-80-254-6528-8

Richterová má zájem o PET lahev jako takovou. Od roku 2007 má v plánu založit muzeum. Proto vytváří archiv, který zatím obsahuje více než 3500 lahví z 80 různých zemí celého světa. Chce tak zdokumentovat tvarovou a barevnou

<http://www.veronikarichterova.com/pocta-pet-lahvi-2/>

³⁸ *Japonské hotovky* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:

<http://www.veronikarichterova.com/japonske-hotovky/>

rozmanitost lahví. Ty ve většině případů dovezla ze svých cest nebo získala od svých přátel, kteří jí lahve vozí z různých koutů planety.³⁹

3.2.7 Krištof Kintera

V současném výtvarném umění je jméno Krištof Kintera velice významné. Jedná se o českého umělce, jehož tvorba zahrnuje mnohé výtvarné směry. Rozsah jeho práce je obrovský, nejčastější práce jsou ovšem z oblasti sochařství a objektové tvorby, kde využívá principů ready-made. Dále také plastické kresby, instalace, performance, akce happeningového rázu či divadelní scénografie.

Kintera vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze, konkrétně u profesora Milana Knížáka v ateliéru Konceptuální a intermediální tvorby. Školu absolvoval v roce 1999. Na začátku 21. století studoval také na Rijksakademie van Beeldende Kunsten v Amsterdamu. Dále absolvoval stipendijní pobyty v USA, Velké Británii, Německu a Švýcarsku. Už v době studií patřil mezi výrazné osobnosti.

Jeho výstavní činnost budí obrovský zájem a kladné ohlasy. Mnoho výstav uspořádal jak v naší zemi, tak zahraničí. Kromě České republiky nejčastěji vystavuje v Belgii, Německu a v Nizozemsku.

Celkem třikrát byl Kintera nominován na Cenu Jindřicha Chalupického a to v letech 1999, 2001 a 2003.

Kinterova tvorba je zajímavá a ojedinělá především díky rozličným materiálům, které ke své tvorbě využívá. Často se jedná o věci vyhozené, které Kintera našel u popelnic nebo na skládce. Využívá různé plasty, balóny, lampy, polštáře, kabely, elektrické spotřebiče, autodíly, ventilátory a různé světelné zdroje. „*Jsem těžkej vetešník. Sbíráni věci pro budoucí tvorbu je moje velké téma, hmota nad vámi ale nesmí zvítězit,*“⁴⁰ Ztraceným a vyhozeným věcem tak přidává hodnotu.

Každé dílo dostává nový rozměr díky propojení o další média jako je světlo, zvuk či pohyb. Vznikají tak dokonale technické sochy. Kintera také často pracuje s veřejným prostorem, často pak zkoumá dané prostředí a místo. Má zájem o protikladné prostory. Řeší prostory vnější a vnitřní, osobní a společenské, zaplněný a vyprázdněn. Jeho tvorba je typická experimentálním přístupem, objevováním

³⁹ *PET-ART muzeum* [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <http://www.veronikarichterova.com/pet-art-muzeum/>

<http://www.veronikarichterova.com/pet-art-muzeum/>

⁴⁰ *Krištof Kintera: Nejradsí bych změnil lidi* [online]. [cit. 2019-06-05]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/kristof-kintera-nejradsi-bych-zmenil-lidi-5983676>

nových souvislostí a důmyslnou prací se zvoleným prostorem. „*Každé Kinterova dílo má vnitřní obzor a životní prostor, jež obývá a zaplňuje. Přesně objasňuje způsob autorova myšlení. Ostrý vhled do proměnlivé současnosti dostává obecnou, někdy přímo nadčasovou platnost. Kintera se zabývá tím, co nachází v sobě a kolem sebe, tím, co je jeho bezprostřední součástí, i tím, co náleží ke společnému prostředí.*“⁴¹

Kintera ve své tvorbě kriticky reaguje na postmoderní společnost. Jedno z hlavních témat je společnost žijící v konzumním světě. Z tohoto důvodu jsem Kinteru zahrnuje do své diplomové práce. „*Ke Kinterovým východiskům patří bezmezná šíře spotřebního světa, vůči níž se nepřestává vymezovat. Spadají do nich nejen výrobky vnucované současnými megastory, nýbrž i oblasti označované za kulturní, sportovní či bankovní průmysl. Na mnohé jejich rysy autor kriticky poukazoval.*“⁴²

Kintera se také často zabývá tématem komerce, konzumu, spotřeby a plýtvání elektrickou energií. Hluběji poprvé v projektu **Appliances**, který probíhal v letech 1997 a 1998. Autor vytvořil 26 různých designově zajímavých spotřebičů. Jednalo se o ztvárnění fikce infiltrovanou do systémů. Pod názvem fiktivní firmy Utitool spotřebiče s názvem Ultrán, Primasan nebo Standart instaloval v běžných obchodech s elektronickým zbožím. Tyto spotřebiče ve skutečnosti spotřebiči nebyly a Kintera díky nim zkoumal otázku, zda jsou veškeré vymoženosti dnešní doby opravdu hodnotné a důležité.⁴³

3.2.7.1 My light is your life – Shiva Samurai

Nesmyslné plýtvání elektrinou se po díle **Appliances** také projevuje v **My light is your life – Shiva Samurai**. Toto dílo pocházející z roku 2009 a je vytvořeno z více než 250 sesbíraných stolních lamp. Jejich promyšlená instalace tvoří monumentální světelnou postavu člověka vysokého přes tři metry. Všechny lampy jsou plně funkční a v pravidelném rytmu se rozsvěcí a zhasínají. Svítidla jsou namířena proti divákovi a částečně ho oslňují. Spotřeba žárovek je necelých 6 kW.

K tomuto tématu autora dovedl zájem o zpracování veřejného osvětlení. S ironií zde pracuje se sakrálnem a hlavní roli zde hraje energie a světlo. Tento objekt,

⁴¹ KINTERA, Krištof a Karel SRP, SERRANOVÁ, Mariana, ed. *Krištof Kintera*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. 19 s. ISBN 978-80-87164-96-9

⁴² Tamtéž, 21 s.

⁴³ Tamtéž, 20 s.

mající podobu soudobého elektronického světce, jehož hlavu zdobí svatozář, je spojen s již zmíněným tématem proudu. Elektřina a energie jsou zdánlivě vše obklopující samozřejmost. Kintera tím také otevírá otázku udržitelnosti a spotřeby energie z dlouhodobého hlediska. Vystává zde existenční otázka, která stále více nabývá na důležitosti. A to lidská spotřeba energie a také to, jak s ní zacházíme.⁴⁴

Jako protiklad můžeme najít sousoší s názvem **We've got the power!**. Jedná se o dvě postavy celé vytvořené z brambor. Zde vzniká energie generovaná elektrolyzou z brambor.

Obrázek 19 My light is your life – Shiva Samurai, Krištof Kintera

Zdroj: <http://kristofkintera.com/pages-work/my-light-is-your-life.htm>

3.2.7.2 All my bad thoughts

Silné ekologické smýšlení můžeme vnímat v sochařském díle s názvem All my bad thoughts taktéž z roku 2009.

„Sochy jsou prostě z materiálu. To, z čeho jsou, to i znamenají. V případě sochy All my bad thoughts, která je asi experimentálně nejintenzivnější, šlo také o poukázání na fosilní temnotu ropy ... Fosilní paliva vznikla na základě zkázy a zhytnutí živých organismů. Nyní touto černou hmotu pumpujeme cel společenský

⁴⁴ Tamtéž, 211 s.

agregát, no a mě šlo o to, čitelně propojit tuto „hnědou“ archetypální látku s figurou.“⁴⁵

Postava ležící na boku, jež se topí v kaluži ropy a postupně se rozpouští, evokuje depresi, zármutek a morbidní myšlení. Depresivní nálada práce je téměř nakažlivá.

Obrázek 20 All my bad thoughts, Krištof Kintera

Zdroj: All my bad thoughts, Krištof Kintera, Zdroj: KINTERA, Krištof a Karel SRP, SERRANOVÁ, Mariana, ed. *Krištof Kintera*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. 197 s. ISBN 978-80-87164-96-9

3.2.7.3 Postnaturalia

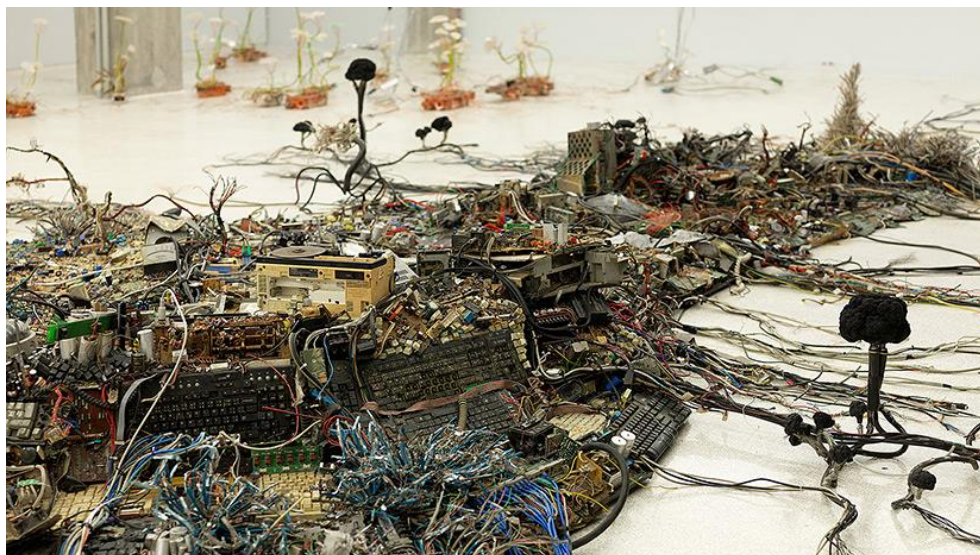
Tato instalace je dvacet pět metrů dlouhá, dvanáct metrů široká a vznikla na přelomu let 2016 a 2017. Kintera se zde zabývá pojetím budoucí krajiny. Myšlenka je založena na představě, jak bude vypadat příroda vytvořená z toho, co vyprodukoval dnešní člověk. Tedy ze zbytků dnešní civilizace. Vznikla tak apokalyptická vize přírody.

Ke vzniku takovéto krajiny využil Kintera jako tvárnou hmotu kabely, které vytrhal ze spotřebičů. Po celém světě jsou nataženy kabely, které nápadně připomínají podhoubí a kořenové systémy jak bylin, tak stromů. Využitím měděných

⁴⁵ Tamtéž, 211 s.

drátů poukazuje na fakt, že bez tohoto materiálu by neproudila nejen elektrická energie, ale ani informace. Kintera měď vnímá jako fatální surovinu.⁴⁶

Celková realizace vznikla jak ze zmíněné mědi, tak z vyřazeného materiálu elektrotechnického a elektronického původu. Nejrůznější součástky pochází často z počítačů nebo ze starých obrazovek.⁴⁷ Je zde patrná tenká hranice mezi technologiemi a přírodou. Vzniklo na dvacet druhů pseudorostlin. Vycházelo se jak z reálných předloh rostlin, tak z podstaty využívaného materiálu. Vytvořeno tak bylo mnoho nových biologických druhů.

Obrázek 21 Postnaturalia, Krištof Kintera

Zdroj: <http://kristofkintera.com/pages-installation/installation-postnaturalia-maramotti-collection.htm>

4 Výstavy a symposia na téma Recyklace

Umění z odpadu a recyklovaného materiálu je dnes velmi populární téma. Zdá se, že odpad umělce rozhodně nepřestává podněcovat k tvorbě. Velká rozmanitost

⁴⁶ Pořád žijeme v době měděné, věří výtvarník Kintera. Nové rostlinné druhy vytvořil z kabelů a drátů [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65615550-kristof-kintera-vystava-italie-rudolfinum>

⁴⁷ Instalace Postnaturalia, pozoruhodná příroda z počítačů, drátů a starých obrazovek Krištofa Kintery [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/instalace-postnaturalia-pozoruhodna-priroda-z-pocitacu-dratu-a-starych-obrazovek-5343132>

materiálů, velký prostor pro rozvíjení fantazie, předávání myšlenek a poselství. Cit pro životní prostředí a celou planetu. To je to, co vábí umělce k materiálům, které populace považuje za odpad a zbavuje se jich kdykoliv a kdekoliv. Proto bych zde chtěla uvést vybrané výstavy a sympozia, které s již zmíněným tématem úzce souvisí. Vybrané akce mají silnou návaznost k tématu, kterému se v této práci věnuji. Jsou to právě ty akce, které dokáží návštěvníky oslovit svojí myšlenkou. Každý může vidět zblízka to množství odpadu, který vyprodukuje. A také to, jak věci mohou dále sloužit. Důležité je často i poselství a naléhavá myšlenka vědomě snížit produkci svého odpadu.

Jako první je zde španělská REHOGAR. Proběhlo již devět ročníků. Každý rok se zde objeví nová díla, která dokáží velmi oslovit. Po tolika letech se již jedná o jednu z nejúspěšnějších výstav v zemi. Esprit Upcycling z roku 2016 ve Švýcarsku. Jednalo se o velmi významnou akci svého druhu. Další dvě jsou z českého prostředí. Jedná se o symposium Odpad a umění – umění a odpad, které je již několik let tradičně pořádáno v Pardubicích. Výstava Má plast proběhla na přelomu let 2016 a 2017 v Plzni. Zúčastnilo se jí mnoho tuzemských i zahraničních umělců a designérů.

4.1 REHOGAR

Jedná se o každoroční setkání zaměřené na design. Probíhá pravidelně ve Španělsku a výstava je pořádána společností Makea Tu Vida ve spolupráci s Magaztems Wall & Video. Prvních šest ročníků bylo k vidění ve městě Valencie. Od sedmého ročníku byla výstava přemístěna do Barcelony.

Do roku 2019 proběhlo již celkem devět výstav, jichž se účastnilo 356 umělců a designérů a bylo vystaveno 452 projektů.⁴⁸

Celkové pojetí výstavy je zaměřeno na dvě hlavní oblasti. Jde o oblast designu a dále o potenciál využití odpadu jako nové suroviny pro nové produkty. Obě zmíněné oblasti se v dnešní době rychle vyvíjí a hledají nové rozmanité cesty. Jedná se o design velmi úzce propojený s celosvětovým tématem ekologie. Tedy práce s opětovným použitím jako nástroje sociální transformace. Je zde také patrná snaha o transformační nápady týkající se procesů, postupů a nástrojů, které jsou součástí každodenního

⁴⁸ *About REHOGAR* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z : <http://www.rehogar.net/en/about-rehogar/>

života. Klíčovými tématy, která prostupují všemi výstavami, je lepší využívání zdrojů, úcta k lidem, celé Zemi a symbióza s životním prostředím.⁴⁹

Všechny výstavy návštěvníky nabádají k zamyšlení nad vlastním domovem a životním stylem. Nabádají ke také změně v každodenním životě. Důrazně apelují na tu změnu, která povede k ohleduplnosti k životnímu prostředí. REHOGAR ukazuje možné alternativy v současných spotřebních zvyklostech. Ukazuje některé cesty k sociální a environmentální udržitelnosti prostřednictvím využívání obnovitelných zdrojů. K vidění jsou zde objekty vzniklé z odpadu. Je zde prezentována tvorba zahrnující opětovně použitý materiál, použití recyklovaných a recyklovatelných materiálů. Také předměty, které umožňují opětovné použití a recyklaci.

Výstavy zaměřující se na využívání odpadu a recyklaci materiálu také bývají doplněny řadou doprovodných aktivit. Ty doplňují teoretický rámec, znalosti a praxi. Jedná se o různé workshopy, debaty, projekce a prezentace. Veškeré tyto doprovodné akce mohou lidem ukázat praktické návody na snížení odpadu, recyklaci odpadu a další jeho využití.

První ročník zahrnoval také prohlídku celého zařízeného domu. Ten byl zhotoven právě pro potřeby této výstavy a stal se prototypem domu, v kterém by návštěvník mohl žít. Obsahoval vše, o čem výstava pojednávala. Zahrnuta byla kuchyně, obývací pokoj, ložnice, koupelna, pracovna, dílny i terasa. Na REHOGAR jsou běžně k vidění prototypy nábytku jako židle, stoličky, skříně, poličky či stoly. Můžeme zde najít nádobí, osvětlení, květináče, houpačky schopné svítit, textilie, hračky, dekorační předměty, dokonce i funkční hudební nástroje. Vystavují zde nejenom vybrané organizace, renomovaní návrháři, architekti, umělci, ale hlavně studenti, kteří se tomuto tématu věnují již za dob studií.

Ten, kdo se chce výstavy REHOGAR účastnit, je povinen předložit své vlastní návrhy. Účastníky výstavy pak vybírá komise tvořena odborníky a členy kolektivu Makea Tu Vida. Hodnotí se obecné cíle inovativního a experimentálního charakteru návrhu. Dále opakovatelnost a adaptabilita projektu na jiné kontexty a optimální využití materiálních zdrojů životního prostředí.⁵⁰

Více bych se chtěla zmínit o projektu s názvem **Kapala** (z indického jazyka můžeme přeložit jako ořech), který byl vystaven během osmého ročníku v roce 2016. Jde o dílo dvou designérů jménem Pola Salicka a Ruhan Chen.

⁴⁹ *Inauguración* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <http://www.rehogar.net>

⁵⁰ *REHOGAR 8 / CONVOCATORIA ABIERTA* [online]. [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <http://www.makeatuvida.net/?p=11723>

Jedná se o jednorázové funkční nádobí. Toto nádobí je vyrobeno převážně z kokosových vláken. Dále se k výrobě používá také rašelina a červené mořské řasy. Tento materiál se díky své podstatě dá snadno tvarovat a barvit přírodními barvivy.

Využívaný polymer je vedlejším produktem zemědělské výroby zejména v Indonésii. Ta je největším světovým producentem kokosového ořechu. Ročně ho zde vypěstují na tři miliony tun. Zpracování odpadních látek v kokosovém průmyslu tak slouží ke snížení nadměrné produkce plastového odpadu na světových trzích.⁵¹

Obrázek 22 Kapala, Pola Salicka a Ruhan Chen

Zdroj: <https://www.eclectictrends.com/kelapack-waste-management-design/>

4.2 Esprit Upcycling

Tato akce proběhla v březnu 2016 ve Švýcarsku. V prostorách salonu Habitat-Jardin v Lausanne. Hlavním tématem mezinárodní výstavy bylo třídění, zpracování a využití odpadů. Celá výstava pak poukazovala na dnešní konzumní společnost a její masovou spotřebu využívání odpadních materiálů. Jedná se o uměleckou recyklaci jednorázových plastových předmětů. Heslo celé výstavy znělo „Nic se neztratí, všechno se změní!“.

Z tohoto důvodu je výstava pojmenována Upcycling. Česky upcyclace. To je termín, který se vyskytuje jak ve výtvarném umění, v hudbě, tak i v průmyslu.

⁵¹ *KELAPACK – WASTE MANAGEMENT DESIGN WITH TABLEWARE* [online]. [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <https://www.eclectictrends.com/kelapack-waste-management-design/>

V poslední době se tento termín hojně vyskytuje v oblasti odívání. Jde o rozmach tvořivosti, kdy se staré odložené oblečení různě kombinuje. Vznikají nové módní kousky při spojení různých materiálů a stylů. Doslovný význam zní „*Přeměna odpadků nebo starých nepotřebných produktů na nové s vyšší užitkovou nebo estetickou hodnotou, čímž pozitivně působí na životní prostředí – uplatnění nachází hlavně v umění.*“⁵²

Tento způsob byl dříve považován za lidovou tvorbu, do pozice umění se dostal až během 20. století.

Této akce se účastnilo celkem dvanáct designérů a návrhářů z celé Evropy. Každý z nich představil svá díla z recyklovaných předmětů, materiálů a použitých předmětů. Takto využitých materiálů bylo opravdu mnoho. Přes plasty, lepenkové krabice, staré plechovky od pití po plastová pouzdra na rtěnky. Mohli jsme zde vidět práci Xaviera Magaldiho, Cicii Hartmann nebo češky Veroniky Richterové.

Chtěla bych zde zmínit především Xaviera Magaldiho. Umělce pocházejícího ze Švýcarska. Magaldi vystudoval hodinářství, které se v jeho tvorbě projevilo především využíváním čistých geometrických tvarů. Umělecká činnost je obrovská. V jeho tvorbě můžeme najít malbu, sochy, instalace. Dále graffiti, kterým se ve velkém věnuje již od 80. let.⁵³ Na výstavě Esprit Upcycling byly k vidění sochy a malby s tematikou ledních medvědů. Tato zvířata jsou v dnešní době často vyobrazována ve spojitosti se změnami klimatu. Táním ledovců, zaviněným globálním oteplováním, totiž medvědi přicházejí o přirozená prostředí pro svůj život. To jim znemožňuje lov tuleňů a v posledních letech tak mnoho medvědů umírá na vyhladovění. Socha, která byla na Esprit Upcycling vystavena, vyobrazovala právě zmíněné zvíře. Jednalo se o plošnou konstrukci ve tvaru zvířete. Ta byla dále vyplněna odpadním materiálem v podobě použitých sprejů.

⁵² *Upcyclace* [online]. [cit. 2019-4-25]. Dostupné z: <https://www.infoz.cz/upcyclace/>

⁵³ *BIOGRAPHY* [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://xaviermagaldi.com/biography/>

Obrázek 23 Polar bear, Xavier Magaldi

Zdroj: <https://xaviermagaldi.com/2016/04/21/xavier-magaldi-esprit-upcycling-salon-habitat-jardin/>

Obrázek 24 Polar bear, Xavier Magaldi

Zdroj: <https://xaviermagaldi.com/2016/04/21/xavier-magaldi-esprit-upcycling-salon-habitat-jardin/>

4.3 Odpad a umění – umění a odpad

Jedná se o sympozium, které probíhá pravidelně již několik let a jde zatím o vznik zajímavé a užitečné tradice. Vždy na podzim v Pardubicích se koná toto setkání různých umělců s různým zaměřením. Už tento fakt poukazuje na skutečnost, že tato akce je úspěšná. Hlavním záměrem je zaujmout širší publikum tak, aby každý jedinec změnil své ekologické smýšlení a pohled na svůj život a životní styl.

Celá výstava stojí na myšlence, že to co člověk považuje za nepotřebné, se stává odpadem. Umění tak vrací tyto předměty do oběhu.

Můžeme vždy vidět vystavovat umělce z mnohých oborů. Tradičně to jsou sochaři, dále pak performeré či loutkáři. Každý ročník se snaží přinést něco nového.

Jelikož se výstava koná v prostoru Pernštýnského náměstí 49, umělci tak pracovali i s prostorem, který je běžně návštěvníkům nedostupný. Jedná se o dlouhé chodby, sklepní gotické místnosti, temná zákoutí starého domu.

Jak jsem již uvedla výše, první ročník proběhl v roce 2015. Vystavovali zde umělci jako Veronika Richterová, performer František Kowolowski či Václav Voleský. Jednalo se především o umělce, kteří s odpadním materiálem pracují ve své tvorbě přirozeně. Součástí byli mimo jiné i přednášky týkající se ekologických otázek a odpadních materiálů.

Druhý ročník v roce 2016 se od toho prvního značně lišil, a to především celkovým pojetím. Pozváni byli umělci, kteří se zabývají především sklářskou tvorbou. Setkali se zde Vladimír Kopecký, Jaromír Rybák či Ilja Bílek.

„Symposium se v roce 2016 stalo nositelem úvah o tom, co civilizace nepotřebuje. Odkazuje na předměty, materiály, které nám posloužily, a již jich není třeba. Umění často vrací do oběhu odložené nepotřebné předměty, vzpomeňme si a na Karla Nepraše a jeho cyklistické řetězy a páčky, na Věru Janouškovou a smaltované hrnce. Průzkumy smetišť dělával ve svém surrealistickém období i Pacasso, výsledkem byl ikonický objekt Býk z řídítek a sedla od kola.“⁵⁴

⁵⁴ *Odpad a umění, umění a odpad: sympozium tvorby z odpadového materiálu.* V Pardubicích: NOV - spolek pro soudobou a mladou tvorbu, 2015. 3 s. ISBN 978-80-906898-1-7

Obrázek 25 Truchlivá lest, Vladimír Kopecký

Zdroj: *Odpad a umění, umění a odpad: symposium tvorby z odpadového materiálu..* V Pardubicích: NOV - spolek pro soudobou a mladou tvorbu, 2015. 15 s. ISBN 978-80-906898-1-7

Třetího symposia v roce 2017 se účastnili umělci Štěpán Beránek, Martin Zet či Jaroslav Jebavý. Odpadní materiál se stal prostředkem k myšlenkám a výpovědí o současnosti. I tento ročník doprovázely přednášky, workshopy, performance a komentované prohlídky.

V roce 2018 bylo symposium velice ojediněle tematicky laděno. A to díky spolupráci s Muzeem loutkářských kultur v Chrudimi. Jednalo se především o experimentální loutkáře spojené s pražskou DAMU. Vznikly tak nejen sochy, ale i loutky, různé rekvizity a také scény. Veškerá díla vznikla z odpadních a recyklovaných materiálů. Mohli jsme vidět díla Radky Mizerové, Roberta Smolíka či Zuzany Vítové. Oceňované ukázky vznikly v oblasti loutek. Vznikaly dokonce loutky natolik velké, že se do nich vešlo několik lidí.⁵⁵

⁵⁵ *Odpad a umění – Umění a odpad* [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z:

4.4 Má plast

Výstava s názvem Má plast probíhala od 12.10.2016 do 28.2.2017. Najít jsme ji mohli v prostorách DEPO2015 v Plzni. Sešlo se zde na 15 umělců a designérů. Jak název napovídá, výstava se snažila upozornit na problém plastového odpadu ve světě. Nejednalo se pouze o poukázání na problém, ale i o možnostech řešení tak, aby se z Mé vlasti opravdu nestala Má plast. Zajímavostí je, že zákazník mohl získat vstup zdarma výměnou za pytel plastů. Za igelitku s víčky od PET lahví si dárce odnesl rovnou permanentku na 10 vstupů. Součástí výstavy byl i funkční recyklátor plastů Precious Plastic.

Jak uvedl programový ředitel Jiří Sulženko: „V Evropě se jen 30 % plastového odpadu zrecykluje, 40 % se spálí a 30 % končí na skládce. My chceme dát lidem možnost vlastnoručně recyklovat a vymýšlet zajímavý design. Ukazujeme proto nejen přístup designérů a umělců, ale vyzýváme návštěvníky, aby přinesli také svůj plastový odpad a přetavili ho do nových výrobků. Díky spolupráci s firmou Curaprox si mohou vyrobit stojany na zubní kartáčky a partnerství se společností EKO-KOM garantuje vzdělávací rozměr výstavy, zaměřený zejména na děti a mládež.“⁵⁶

Dave Hakkens, Benedikt Tolar, Nicole Taubinger, a také naše oceňovaná Veronika Richterová - zastoupena zde byla hlavně díla těchto umělců. Prostor byl dán ale i dalším, novým umělcům. Jedná se tedy o světové a české designéry a umělce, kteří se pohybují na hraně estetiky, aktivismu, kutilství nebo designové performance.

Vystavena zde byla dnes již ikonická židle Sea Chair. Ta pochází z londýnského designového studia Swine. Jedná se o umělecký kolektiv založený v roce 2011. Ateliér zaujímá jedinečný přístup ke každé práci, čerpá z výrazných prostředků a lidové estetické kultury své kulturní, historické a ekonomické krajiny.⁵⁷

Při tvorbě Sea Chair pracovalo studio přímo s plastem, jenž plaval v moři a byl zachycen do rybářských sítí. K židli jsou přiloženy informace s GPS údaji a je tak možné dohledat, kde přesně byl plast vyloven a židle zhotovena.⁵⁸

<https://blog.arthouseejtmanek.cz/odpad-a-umeni-umeni-a-odpad/#axzz5pb7GOijY>

⁵⁶ *Má plast* [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z:

<https://www.depo2015.cz/program-depo-ag14/ma-plast-a1029>

⁵⁷ *About* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://www.studioswine.com/about/>

⁵⁸ *Má plast* [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z:

<https://www.depo2015.cz/program-depo-ag14/ma-plast-a1029>

Obrázek 26 Sea Chair, Swine

Zdroj: <http://www.designmag.cz/udalosti/33032-michael-reynolds-vystavuje-v-gjfdomy-z-odpadu.html>

Obrázek 27 Sea Chair (detail), Swine

Zdroj: <http://www.designmag.cz/udalosti/33032-michael-reynolds-vystavuje-v-gjfdomy-z-odpadu.html>

Součástí expozice byla také 3D tiskárna. Ta byla ojedinělá v tom, že sloužila jako hudební nástroj. Ten hrál českou hymnu a zároveň ji vytiskl z recyklovaného plastu přímo před diváky. Člověk si tak mohl poslechnout známé tóny a zároveň vidět zhmotněnou podobu z recyklovaného plastu. Nejednalo se pouze o hymnu, v repertoáru tiskárny bylo více skladeb.

Důležitou součástí byla i tvorba sochaře Benedikta Tolara. Ten vytvořil sérii deformovaných odpadkových košů. Herna pro děti, která byla součástí výstavy,

také pochází z jeho dílny. Byla zde k nalezení šlapadla-formule z barevných popelnic a celá herna byla vytvořena z plastových kontejnerů na tříděný odpad. Navíc má Tolar srdce ekologa. Proti stále stupňujícímu se nepořádku v přírodě bojuje cestou umění, které mnohdy může otevřít lidem oči.

V rámci výstavy probíhal workshop, kde si účastníci mohli vyzkoušet recyklační stroj.

5 Výtvarně didaktická řada

Tato výtvarně didaktická řada je zaměřena na téma ekologie, konkrétně na odpad. Bude kladen důraz na výchovně-ekologický aspekt. Již před započítím práce proběhne debata o tom, co slovo ekologie značí. Kdo se s tímto výrazem již setkal. Co pro každého žáka znamená pojem odpad, jak s ním nakládá a na to, jak by se dal odpad následně využít. Různý odpad umožňuje žákům experimentování s běžně dostupným, pro tvorbu však netypickým materiálem. Hlavním cílem není pouze výtvarný výsledek, ale hlavně samotný proces tvorby, kdy se žáci zamýšlí nad hloubkou a pojetím zadání.

Projekt je zaměřen na žáky Základních uměleckých škol a Základních škol ve věku nad 10 let. Každý vyučovací blok bude odpovídat tříhodinové výuce. V projektu je kladen důraz na dodržení RVP konkrétně na Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Žáci budou každou hodinu pracovat jinou technikou na stejné probírané téma. U každé z výukových příprav jsou zvlášť rozepsány cíle výchovné i vzdělávací, RVP (získané <http://www.nuv.cz/file/176>) a konkrétní program k danému vyučovacím bloku. Součástí projektu bude také instalace výstavy všech vzniklých prací.

Žáci by po ukončení výtvarné řady měli ovládat dané techniky a také mít základní znalosti o environmentální výchově.

5.1 Není zde žádná planeta B

V tomto projektu bych chtěla navázat na téma odpadu a recyklace, kterými jsem se zabývala v teoretické části. Název projektu jsem zvolila podle knihy *There is no planet B* od Mike Berners-Lee. Ta pojednává o alternativní cestě k dnešnímu lidskému chování, které vede lidstvo k ekologické katastrofě.

Cíl výtvarně didaktické řady

Hlavní cíle této výtvarně didaktické řady jsou ve spojení s environmentální výchovou. Jedná se o podporu a prohloubení vztahu žáka k přírodě a úcty k ní. Naučit se dívat na přírodu a přemýšlet o ní. O získání odpovědného přístupu k přírodě, zachování přirozeného prostředí pro život jednotlivce i společnosti. K uvědomění, že každý z nás může a měl by něčím přispět. Vznik hodnotových postojů k problematice životního prostředí. Uvědomit si výsledky negativních zásahů člověka do přírody. Aby žáci vlastní aktivitou vstoupili do různých fází tvůrčího procesu.

Dále bude probíhat seznámení s mnohými současnými umělci, kteří ve své tvorbě využívají recyklované materiály nebo pracují přímo s odpadem.

Návaznost na RVP

Pro výtvarně didaktickou řadu jsou velmi důležité Rámcově vzdělávací programy (RVP), které definují nejvyšší úroveň vzdělávání. V platnosti jsou od roku 2004 a v současnosti je výuka na klasických českých školách realizována na jejich základě.

Pro tuto výtvarně didaktickou řadu jsou využity RVP a také průřezové téma. Ve vzdělávacím obsahu hodin se pracuje s průřezovým tématem zahrnující Environmentální výchovu.

„Hlavním cílem environmentální výchovy je odpovědné environmentální chování, tj. takové chování, kdy lidé berou při svém rozhodování v potaz dopady možných řešení na životní prostředí a zapojují se do aktivit určených ke zvýšení kvality životního prostředí a kvality života. Úkolem environmentální výchovy pak je vybavit k tomuto cíli žáky odpovídajícími znalostmi, dovednostmi a motivací.“⁵⁹

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Environmentální výchova, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků tak, aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

- na vnímání života jako nejvyšší hodnoty;
- na rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů;
- na rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí;
- na utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí;
- na podporu angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí;
- na rozvoj vnímavého a citlivého přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví.⁶⁰

⁵⁹ *Průřezové téma: Environmentální výchova* [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=4001>

⁶⁰ *6.5 Průřezové téma Environmentální výchova* [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10912>

Časový harmonogram

Výtvarně didaktická řada Není zde žádná planeta B obsahuje 6 vyučovacích bloků.

1. vyučovací blok – 3 x 45 min – Není zde žádná planeta B
2. vyučovací blok – 3 x 45 min – Naše srdce
3. vyučovací blok – 3 x 45 min – Můj odpad
4. vyučovací blok – 3 x 45 min – Rostliny
5. vyučovací blok – 3 x 45 min – Budoucí pytlík na potraviny
6. vyučovací blok – 3 x 45 min – Instalace

5.1.1 Není zde žádná planeta B

Téma: Naše planeta

Námět: Glóbus – kontrast planet

Technika: Konstrukce - tvorba objektu

Cílová skupina: Žáci ZUŠ a ZŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Inspirace: Jako inspirační zdroj bude sloužit objektově klasický glóbus.

Zkušenost: Práce s novým materiálem, najít nové využití pro tradiční materiály. Dokázat najít nejlepší způsob pro vytvoření díla. Rozvoj prostorového myšlení. Žáci získají zkušenost v oblasti konstrukce.

Výchovný cíl: Zamyšlení se nad planetou, na které žijeme. Zamyšlení se na postavení člověka v přírodě. Čeho všeho je schopen v pozitivním a negativním světle. Diskuze nad zadaným tématem a možnostmi tvorby. Snaha najít nejlepší způsob kolektivní práce.

Motivace: Co víte o naší planetě? Jaké skutečnosti o ní vám přijdou zajímavé? Jak se máme správně chovat k přírodě? Který materiál je pro konstrukci planety vhodnější? Se kterým byste raději pracovali? Jakým způsobem bude práce probíhat, abychom získali tvar naší planety? Co musí být na glóbusu vyznačeno? Jak vnímáte kontrast materiálů, ze kterých má být objekt vytvořen?

Pomůcky: Lepidlo, nůžky, řezák, izolepa, tavná pistole, neorganický odpadní materiál, přírodní materiály (listy, kůra, větve, šišky,...).

Postup práce: Jako první proběhne seznámení s celým projektem. Diskuze na téma naše planeta. Co o ni víme, jak bychom ji charakterizovali. Co pro nás znamená.

Zda bychom se někdy chtěli podívat na jinou planetu. Co udělat pro to, aby nám naše planeta co nejdéle a nejlépe sloužila. Žáci se rozdělí do skupinek, nejlépe po čtyřech dětech. Zadáni dostanou všechny skupiny stejné, lišit se bude pouze materiál pro tvorbu. Bude se jednat o přírodní materiály a o odpad. Během práce budou žáci hledat nejlepší cestu pro vytvoření zeměkoule. Každý objekt bude umístěn na podstavci. Patrný bude velký kontrast mezi přírodním materiálem a odpadem.

Doplňující text: Co víme o planetě Zemi: Vzdálenost od Slunce je 150 miliónů km. Poloměr činí 6378 km. Doba oběhu kolem Slunce je 365 dní. Doba rotace kolem osy je jeden den. Měsíc oběhne Zemi jednou za zhruba 27 dní. Planeta Země má v současné době 7 kontinentů, všechny vznikly z jednoho superkontinentu nazvaného Pangea. Rychlost oběhu Země kolem Slunce je zhruba 30 km za sekundu. 70,8% zemského povrchu je pokryto oceány. Střídání ročních období nastává z důvodu sklonění rotační osy Země, tím se mění vzdálenost od Slunce a množství světla a tepla, které dopadá na jednu či druhou polokouli.⁶¹

Návaznost na RVP: Formuluje a obhájí své názory, diskutuje, respektuje různá hlediska, umí se poučit; prezentuje práci vlastní i druhých, volí vhodné formy adjustace a výstavní koncepce. Vnímání života jako nejvyšší hodnoty. Rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů. Rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí. Utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí.

Finální reflexe: Proběhne diskuze nad tématem řady, zda jsou žáci spokojeni a motivováni. Skupinky představí své planety. Každý žák se vyjádří ke spolupráci se svými spolužáky. Které dílo se mu líbí víc, to z přírodnin či odpadního materiálu. Zda byl spokojen s materiálem, se kterým tvořil nebo by si chtěl vyzkoušet práci s materiálem druhým. Jak vnímá kontrast těchto materiálů.

Vizuální kultura:

Obrázek 28 Planeta Země

Zdroj: <https://pixers.cz/fototapety/zemekoule-uleva-upravene-mapy-67447114>

⁶¹ *Planeta Země* [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://eprehledy.cz/planeta-zeme.php>

5.1.2 Naše srdce

Téma: Naše planeta

Námět: Naše srdce

Technika: Akční umění - happening

Cílová skupina: Žáci ZUŠ a ZŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Inspirace: Jako inspirační zdroj budou sloužit díla německého umělce HA Shulta. Konkrétně happening Herz aus Müll, kdy Schult vytvořil srdce z odpadků ve spolupráci s žáky z místních škol. Tato akce se několikrát opakovala v různých částech světa.

Vzdělávací cíl: Seznámení se s umělcem HA Shultem a jeho rozsáhlou tvorbou. Setkání s pojmem akční umění, konkrétně s happeningem. Schopnost využít získané informace pro vznik díla.

Výchovný cíl: Zamyšlení se nad nejvhodnějším ztvárněním díla. Nový způsob vnímání odpadu. Úvaha nad vlastním doneseným odpadem. Zda je možné změnit svůj životní styl tak, aby odpadu vznikalo méně. Snaha najít nejlepší způsob kolektivní práce.

Motivace: Už jste se někdy setkali s pojmem akční umění? Jaký je rozdíl mezi performance a happeningem? Už jste se někdy nějaké akce v rámci akčního umění účastnili? Jaký symbol bude vhodný pro znázornění? Jakým způsobem budeme se nejlépe organizuje skupina lidí?

Pomůcky: Odpadový materiál.

Postup práce: Každý žák do výuky z domu donese svůj odpad, který nashromáždil za celý týden. Na začátku výukového bloku proběhne seznámení s umělcem HA Schultem. Proběhne debata nad tím, proč znázorňoval právě srdce. Společně se pak rozhodnou, jaký symbol a v jaké velikosti budou chtít sami vytvořit. Na zvoleném místě vytvoří za pomoci vyučujícího symbol, pro který se dříve rozhodli. Průběh happeningu a jeho výsledek je potřeba zaznamenat. Vše se bude prezentovat na výstavě, která proběhne na konci výtvarně didaktické řady.

Doplňující text: Jak je zde zmíněno, Hans-Jürgen Schult, německý konceptuální umělec, se celý svůj život věnuje především instalaci a performanci. Můžeme ho řadit mezi první umělce, kteří se ve své práci zabývali ekologickou otázkou. Můžeme ho tedy nazvat průkopníkem ekologického umění. Velice podstatné pro jeho tvorbu jsou odpadky. Zajímavostí určitě je, že jeho práce byly vystaveny na všech kontinentech.

Herz aus Müll Projekt, který můžeme přeložit jako „Srdce z odpadků“ probíhal hned několikrát. Tento projekt je mezinárodně uznávaný a proběhl již ve třech zemích. Vždy se jednalo o spolupráci Schulta s dětmi a práci s odpady. Šlo o smysluplné propojení mezi uměním a společenskou angažovaností. Proběhla tak transformace odpadu v umění. Hlavní byla snaha o poučení žáků o prevenci vzniku odpadů a rozvinutí jejich vztahu k ekologii, protože právě mladá generace má budoucnost naší planety ve svých rukou.

Návaznost na RVP: Formuluje a obhájí své názory, diskutuje, respektuje různá hlediska, umí se poučit; prezentuje práci vlastní i druhých, volí vhodné formy adjustace a výstavní koncepce. Využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování. Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů. Objasní roli autora, příjemce a interpreta při utváření obsahu a komunikačního účinku vizuálně obrazného vyjádření.

Finální reflexe: Každý žák se vyjádří k tomu, zda ho hodina zaujala. Zda by si happening chtěli v rámci výuky ještě někdy vyzkoušet. Dále, jestli jsou zaujati natolik, že vytvoří něco ve svém vlastním volném čase. Jak jsou spokojení s průběhem happeningu, co by příště zopakovali a co by udělali jinak.

Vizuální kultura:

Obrázek 29 Herz aus Müll, Hans-Jürgen Schult

Zdroj: <https://www.radiohochstift.de/nachrichten/paderborn-hoexter/detailansicht/domplatz-herz-aus-muell.html>

5.1.3 Můj odpad

Téma: Naše planeta

Námět: Můj odpad

Technika: Materiálový tisk z výšky

Cílová skupina: Žáci ZUŠ a ZŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Inspirace: Jako inspirační zdroj budou sloužit obrázky již vzniklých materiálových tisků.

Vzdělávací cíl: Rozdělení tisku. Znalost tisku z výšky, konkrétně materiálový tisk. Práce s grafickými barvami a lisem. Práce s kompozicí.

Výchovný cíl: Zamyšlení se nad planetou, na které žijeme. Co vše se stává odpadem. Přemýšlení nad možností recyklace – je to, co k tisku využíváme, opravdu odpad nebo může mít i další využití?

Motivace: Kdo se s materiálovým tiskem už setkal? Jaký odpad ke svému tisku využiji? Bude to všechno nebo jen jeden druh? Bude to plast, papír nebo tetrapak? Jakou barevnost bude nejlepší zvolit? Pouze jeden odstín barvy nebo soutisk více barev? Jak moc se musím soustředit, aby soutisk vyšel správně?

Pomůcky: Grafický papír, grafická barva základních odstínů, grafický lis, tužka, guma, pravítko, štětec, váleček, špachtle, skleněná deska, ředidlo, hadry, filc.

Postup práce: Každý žák si nejprve připraví odpadový materiál, se kterým bude chtít pracovat. Grafické barvy se mezi sebou dají výborně míchat, takže si každý žák může namíchat požadovaný odstín. Po důkladném rozválení barvy se tato barva pomocí válečku nanese na materiál, který se bude tisknout. Poté si na tiskařský lis připraví podkladový papír, na který naskládá materiál, na kterém je nanesená barva. Na něj položí grafický papír, na něj položí filc a projede tiskařským lisem. Na druhé straně sundá filc, opatrně zvedne potištěný papír a dá ho na čisté místo uschnout. Dílo musí schnout minimálně 24 hodin. Po řádném zaschnutí barev se dílo musí podepsat a zaznamenat počet tisků.

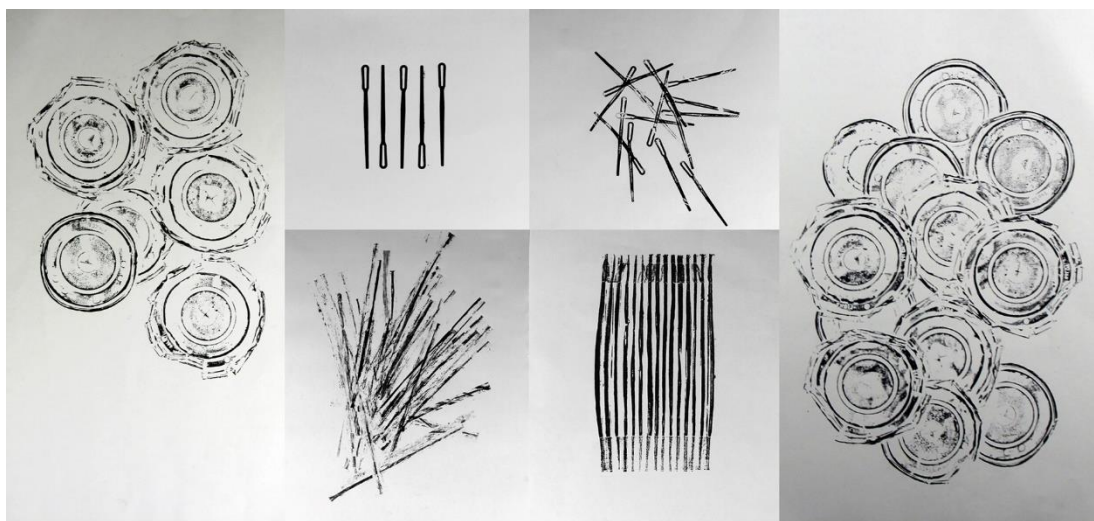
Doplňující text: Grafikou nazýváme umělecké dílo, při jehož tvorbě umělec použije jednu z grafických technik. Dílo se rozmnoží ručně řemeslným postupem a každý exemplář je považován za originál. Grafické techniky dělíme na tisk z výšky (linoryt, dřevoryt, dřevořez, sádroryt), hloubky (suchá jehla, lept, akvatinta) a plochy (litografie, sítotisk).

Návaznost na RVP: Samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky, při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění. Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky

pro uskutečňování svých projektů. Využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy. Využívá všechny doposud získané znalosti a dovednosti k vyjádření svých tvůrčích představ. Samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky, při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění.

Finální reflexe: Žáci si navzájem ukážou vzniklá díla, aniž by řekli, jaký materiál k tisku použili. Může proběhnout debata nad tím, co ostatní žáci poznávají a jak se jim líbí vzniklá kompozice, popř. co by na ní změnili.

Vizuální kultura:

Obrázek 30 Materiálový tisk z odpadu

Zdroj vlastní

5.1.4 Rostlina

Téma: Naše planeta

Námět: Rostlina

Technika: Návrh na textilii - perokresba

Cílová skupina: Žáci ZUŠ a ZŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Inspirace: Jako inspirace budou sloužit již vzniklé tkaniny, které do výuky donese jak vyučující, tak žáci sami.

Vzdělávací cíl: Žáci se naučí základům perokresby, využití rozdílné velikost per. Textilní zpracování vlastního návrhu. Převedení zvoleného motivu do jednoduchých tvarů. Znalosti o kompozici a celkové pojetí tématu.

Výchovný cíl: Diskuse nad možnostmi zjednodušení. Možnost zamýšlení na vyjádření důležitého pouze plochou či linkou. Zamýšlení se nad nejvhodnějším ztvárněním díla.

Motivace: Používáte doma textilní pytlíky na potraviny? Víš, jaké jsou jeho kvality? Jaký by se ti líbil nejvíce? Kde už jsem se s motivy rostlin setkal? Má někdo rostlinný motiv přímo na sobě? Jakým způsobem budu zjednodušovat zvolený motiv? Jakou rostlinu budu znázorňovat? Bylinu, keř či strom? Čím mě právě tato rostlina zaujala? Budu ztvárňovat celou rostlinu nebo jen nějakou vybranou část?

Pomůcky: Čtverec 20x20 cm, násadka, perka různých velikostí, tuše různých barev, encyklopedie.

Postup práce: Nejprve proběhne přednáška o zásadách pro navrhování textilních vzorů. Proběhne ukázka na donesených textiliích. Dále se žáci zamyslí nad rostlinou, kterou budou chtít zpracovávat. Po promyšlení mají žáci možnost nahlédnout do encyklopedie, aby se podívali na konkrétní rostlinu. Učitel je stále poblíž, aby mohl poskytnout radu. Klade se důraz na čistotu práce s tuší.

Návaznost na RVP: Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů. Formuluje a obhájí své názory, diskutuje, respektuje různá hlediska, umí se poučit; prezentuje práci vlastní i druhých, volí vhodné formy adjustace a výstavní koncepce.

Finální reflexe: Na konci hodiny si žáci navzájem představí svá díla. Ostatní můžou hádat, jakou rostlinu si vybrali. Žáci mohou hodnotit, který z vytvořených motivů se jim líbí nejvíce.

Vizuální kultura:

Obrázek 31 Vzory rostlin na textiliích

Zdroj: <https://www.dumlatek.cz/katalog/dekoracni-latky/dekoracni-latky-se-vzorem/?count=120>

5.1.5 Budoucí pytlík na potraviny

Téma: Naše planeta

Námět: Budoucí pytlík na potraviny

Technika: Tisk z výšky pomocí tiskátka

Cílová skupina: Žáci ZUŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Vzdělávací cíl: Rozšíření zkušeností s tiskem z výšky, konkrétně práce s tiskátkem. Textilní zpracování vlastního návrhu.

Výchovný cíl: Diskuze nad zadaným tématem a možnostmi tvorby. Cvičení trpělivé a přesné práce, rozvoj tvořivosti.

Motivace: Pamatujete si, co znamená tisk z výšky? Jaké jiné druhy tisku máme? Jakým způsobem budu tiskátko vyřezávat? Použiji čisté barvy nebo se budou míchat? Udělám si nejprve zkušební tisk nebo budu tisknout rovnou?

Pomůcky: Bavlněné plátno 60x30 cm, zkušební kousek látky, textilní barvy, brambory, řezák, textilní křída, štětec, kelímek, hadr.

Postup práce: Jedná se o návaznost na předchozí hodinu, kdy si žáci vytvořili motiv na textilii. Tuto hodinu proběhne realizace tisku. Za pomoci řezáku si každý žák vyřeže do brambory požadovaný motiv. Namíchají si požadovaný odstín barvy, kterou si připraví na podložku. Do ní namočí tiskátka a poté potiskují textilii. Je potřeba dbát opatrnosti, protože textilní barvy nejdou vyprat a není tak možné opravit chyby. Učitel je vždy poblíž a je připraven pomoci. Barvy se nechají zaschnout minimálně 24 hodin a poté se zažehlí, aby se zajistila jejich stálost. Hotová textilie bude součástí na závěrečné výstavy. Látka byla potiskována s úmyslem zhotovit z ní pytlíky na potraviny. To ovšem není součástí řady, žáci si můžou pytlík ušít doma společně s rodiči podle návodu (<https://www.youtube.com/watch?v=AbZANfcgfA8>).

Návaznost na RVP: Využívá všechny doposud získané znalosti a dovednosti k vyjádření svých tvůrčích představ. Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů. Využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování. Samostatně řeší výtvarné problémy, experimentuje, argumentuje, diskutuje, respektuje různá hlediska, umí se poučit, obhájí nebo změní vlastní postup.

Finální reflexe: Žáci zhodnotí, který tisk (třetí hodina tisk pomocí grafického lisu a tisk pomocí tiskátek) byl pro ně zajímavější a vysvětlí proč. Jak jsou s výsledným dílem spokojeni. Která část byla náročnější, perokresba či tisk.

Vizuální kultura:

Obrázek 32 Bramborová tiskátka

Zdroj: <http://kreativnibrabec.cz/velikonocni-bramborova-tiskatka/>

5.2.6 Instalace

Jako poslední blok jsem se rozhodla zařadit instalaci. A to z důvodu zpětné vazby k celé výtvarně didaktické řadě. Žáci budou prezentovat svou výtvarnou tvorbu a to buď v prostorách školy či galerie. Ve spojitosti s vernisáží se může zapojit i hudební či jiné vystoupením. Při instalaci tvorby z odpadového materiálu je možné využít kontrastu přírodního prostředí a právě využívaného odpadu.

Cílová skupina: Žáci ZUŠ nad 10 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Inspirace: Jako inspirační zdroj budou žákům sloužit výstavy, které již navštívili. Dále také obrázky vybraných výstav a diskuze nad výstavním prostorem.

Vzdělávací cíl: Žáci se během instalace seznámí se všemi úskalími, které instalace přináší. Naučí se, co vše je potřeba zařídit k přípravě dobré výstavy a vernisáže. Práce s daným prostorem.

Výchovný cíl: Nový způsob vnímání daného prostoru. Schopnost spolupráce s ostatními vystavujícími. Naučit se profesionálně prezentovat své vlastní dílo i díla spolužáků.

Motivace: Jakou výstavu, kterou jsi navštívil, považuješ z pohledu instalace za nejpovedenější? Jak instalaci nejlépe pojmout? Jsem spokojený s výstavní prostorem nebo bych vybral lepší? Jakým způsobem budu řadit díla? Co udělám

pro to, aby bylo výstava jedinečná? Jak zařídím, aby návštěvníci odcházeli s dobrým pocitem? Jakým způsobem všechna díla sjednotím? Budou mít stejnou paspartu? Kdo by měl mít úvodní slovo při vernisáži?

Pomůcky: Tužka, pero, guma, izolepa, pravítka, metr, papír na popisky, provázky, kladívko, hřebíky.

Postup práce: Jako první je potřeba vybrat díla, které budou na výstavě umístěna. To žáci učiní ve spolupráci s vyučujícím. Všechna díla, která vznikla v rámci řady, položí vedle sebe a pokusí se vybrat ta nejzdařilejší. Je potřeba, aby na výstavě byla zastoupena díla všech žáků. Po seznámení s výstavním prostorem si žáci za pomoci učitele rozvrhnou prostor. Rozmyslí se, kam umístí jaké dílo a jakým způsobem je zapaspartují a označí. Je potřeba probrat základní informace o vystavování (díla je potřeba vždy vystavit v úrovni očí,...). Označení děl musí být jednotné (název díla, jméno autora, rok vzniku,...). Také je potřeba promyslet, jakým způsobem se díla technicky vystaví.

Návaznost na RVP: Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů. Formuluje a obhájí své názory, diskutuje, respektuje různá hlediska, umí se poučit; prezentuje práci vlastní i druhých, volí vhodné formy adjustace a výstavní koncepce. Při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti, rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření. Využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování. Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů.

Finální reflexe: Každý žák se po dokončení instalace vyjádří k připravené výstavě. Jak se mu spolupracovalo s ostatními. Jestli je spokojený s výběrem prací. Jak je spokojený s instalací. Co by pro příště učinil jinak.

Vizuální kultura:

Obrázek 33 Ukázka instalace v galerii U Přívozu

Zdroj: <https://www.svkhk.cz/Uvodni-stranka/Provozni-informace/Clanky/Nabidka-kratkodobeho-pronajmu-galerie-U-Privozu.aspx>

5.2 Závěr výtvarně didaktického projektu

Celou touto výtvarnou řadou bych chtěla v žácích prohloubit povědomí o prostředí, ve kterém žijeme. Dále o ekologii jako takovou. A to nejvhodnějším způsobem, aby žáci měli o téma takový zájem, že se o něj budou zajímat i mimo školní zařízení ve svém volném čase. Aby si odnesli nové vědomosti jak o správném ekologickém prostředí, tak o vybraných výtvarných technikách. Dále, aby žáci získali povědomí o současných umělcích, kteří se zabývají tématem, které nám přibližuje celá tato řada.

6 Proces navrhování

Celá tato má práce vznikla na popud dnes již všedních informací o kritickém stavu naší planety. Naštěstí existuje i mnoho zpráv o lidské snaze se krizi postavit. Existuje mnoho lidí, skupin a organizací, kteří jsou ochotni učinit změnu. Někteří jsou ochotni změnit svůj životní styl i velmi razantně. Zvláště s ohledem budoucnost svých dětí a jejich potomků. V dnešní době například vzniká velké množství obchodů Bez obalu. Jak název napovídá, jedná se o kamenné i internetové obchody, kde každý může nakoupit veškeré zboží bez toho, aby mu je prodavač balil do plastového obalu. Nejedná se jenom o potraviny, které ale byly prvotní myšlenkou. Mluvíme zde i o stáčené drogérii, kosmetice nebo o nápojích bez použití igelitových sáčků, plastových lahvích a tašek. Hlavní myšlenkou je ušetřit co nejvíce obalů. Z toho důvodu se jedná převážně o vážené a měřené zboží, které si zákazník může jako nákup odnést buď v papírovém či textilním obalu nebo také ve sklenici, kterou si sám donese. Tento způsob nakupování je výborný i v dalším směru našeho života – nakupujeme s rozmyslem a jen to množství, které přímo potřebujeme. Nehrozí tak velké plýtvání žádným zbožím.

Právě na tento trend bych chtěla ve své práci navázat. Je běžné, že se v každém takovém obchodu prodávají pytlíky buď z klasického bavlněného plátna, síťoviny nebo z padákoviny (např. firma Saaczech se snaží předejít vzniku odpadu tím, že nabízí pytlíky vytvořené ze starých vyřazených padáků, původně patřící české armádě. Materiál je laboratorně testován a odpovídá všem laboratorním požadavkům pro styk s *potravinami a pokrmy*⁶²).

Obrázek 34 Sáčky na potraviny značky Saaczech

Zdroj: <https://www.saaczech.com/saaczech-s-maly/>

⁶² *O Saaczechu* [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.saaczech.com>

Vznikli celkem tři tematicky zaměřené kolekce. Pro variabilitu využití každá z nich obsahuje tři pytlíky různých velikostí. Inspirace byli různorodé, aby vzniklé motivy byly jedinečné. Barevnost každé sady je vždy jednotná.

První kolekce inspirovaná rostlinnou říší je pojmenována **Planter**. Druhá inspirovaná moři a oceány nese název **Havet**. A poslední třetí kolekce inspirovaná podzemím je **Jordisk**.

Pro každou kolekci jsem zvolila název v norštině. Tato zem pro mě symbolizuje přírodu jako takovou. Díky možnosti Erasmus+ jsem v této zemi mohla strávit celý jeden semestr a mohla jsem poznat mnoho stránek života v této krásné zemi. Lidé v Nosku žijí v symbióze s přírodou a váží si své země. Ochrana přírody a také šetrný způsob života je pro ně absolutně samozřejmý. Díky tomu, že jsem žila a studovala v malém městě, lesy a jezera jsem měla doslova za domem. Z toho důvodu jsem celý veškerý čas trávila uprostřed hor a lesů v kontaktu s čistou přírodou.

Obrázek 35 Norská krajina

Zdroj vlastní

6.1 Planter

Tento komplet je inspirovaný přírodninami, konkrétně rostlinami. Motiv rostlin jsem si zvolila především pro všudypřítomnost rostlin v našich životech. Ať je člověk kdekoliv, vždy tam nějakou rostlinu může najít na vyprahlých na souších i ve vodě, v pouštích i na Antarktidě, nejchladnějším kontinentu na světě.

Jako nejvhodnější techniku tisku jsem zvolila monotyp, díky kterému je možné přenést tvar a strukturu na požadovaný podklad.

Barevnost je zde daná díky základní barvě rostlin a to zelené. Tento komplet bude tedy vytvořen ze tří odstínů zmíněné barvy.

Obrázek 36 Rostlinný materiál sloužící pro tisk monotyp

Zdroj vlastní

6.1.1 Přípravné tisky

Obrázek 37 Monotyp 1

Zdroj vlastní

Obrázek 38 Monotyp 2

Zdroj vlastní

6.2 Havet

Co se týče tématu moří a oceánů, vycházela jsem z informací, které jsem zjistila při zpracování teoretické části. Hans-Jürgen Schult se ve svém projektu Save the Beach zabývá problematikou znečištění evropských pláží. Toto dílo mě velice zaujalo, a tak jsem se rozhodla zaměřit na toto téma. Při hlubším zkoumání problému znečištění oceánů, moří a pobřeží jsem narazila na **4Ocean**.

Jedná se o projekt, který založili dva kamarádi z Floridy. Ti byli během své dovolené v Indonésii konfrontováni s realitou v podobě nekončící záplavy plastů. Pláže naprosto dokonale pokryté vyplaveným odpadem. Potkali rybáře, kteří doslova proplovali plasty. To se rozhodli změnit. Díky jejich snažení zmizelo za necelé dva roky z oceánu a pobřeží 4 733 027 liber odpadků.⁶³ Hlavními principy projektu jsou optimalizační technologie, vytváření pracovních míst, vzdělávání a povědomí ekologie, nové globální ekonomiky.

4Ocean se mi tak stali velkou inspirací. Ve spojení s oceánem jsem se vycházela především mořskými živočichy a rostlinami jako chaluhy, chobotnice a ježovky.

⁶³ *The story begins when Alex and Andrew take a surf trip...* [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://4ocean.com/pages/our-story>

Pro tento komplet jsem zvolila techniku linorytu. Vzhledem k návrhům se jednalo o nejlepší volbu. Díky možnostem, které tento druh tisku umožňuje, je možné vytvořit požadované linie a detaily.

Barevnost zde bude daná barvou, kterou každý z nás má spojenou s vodou jako takovou. Tento komplet tedy bude vytvořen ze tří odstínů modré.

Obrázek 39 Mořský ježek

Zdroj: <https://www.leisurepro.com/blog/scuba-guides/treating-sea-urchin-injury/>

Obrázek 40 Chobotnice

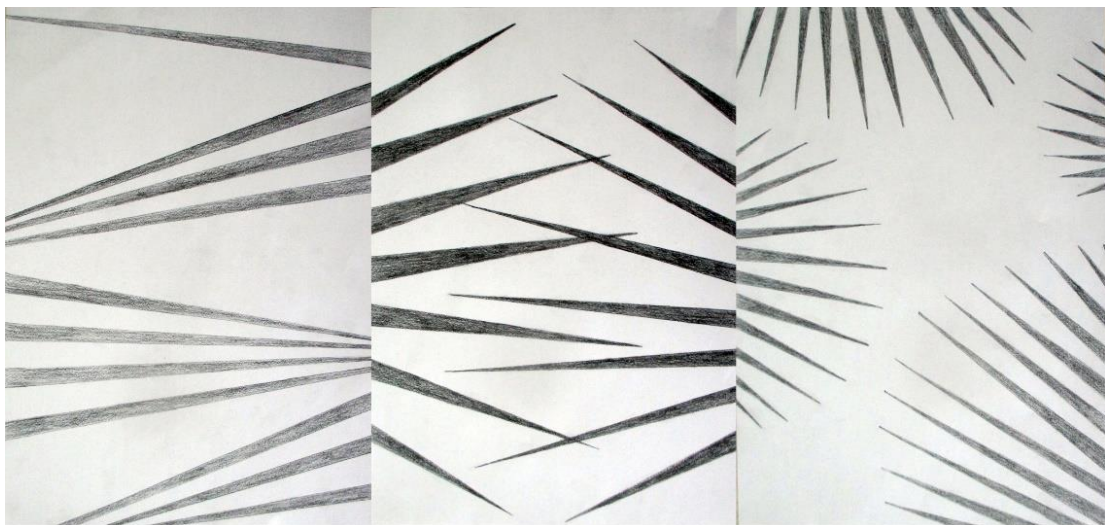
Zdroj: <https://www.leisurepro.com/blog/explore-the-blue/mimic-octopus-wonderpus/>

Obrázek 41 Chaluhy

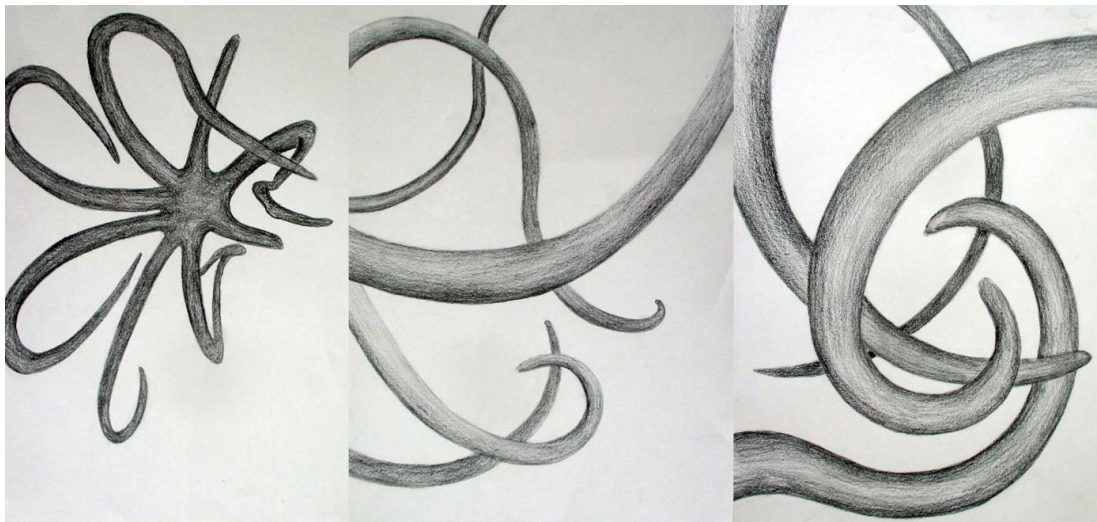
Zdroj: <https://www.leisurepro.com/blog/ocean-news/algae-good-bad-marine-ecosystems/>

6.2.1 Návrhy

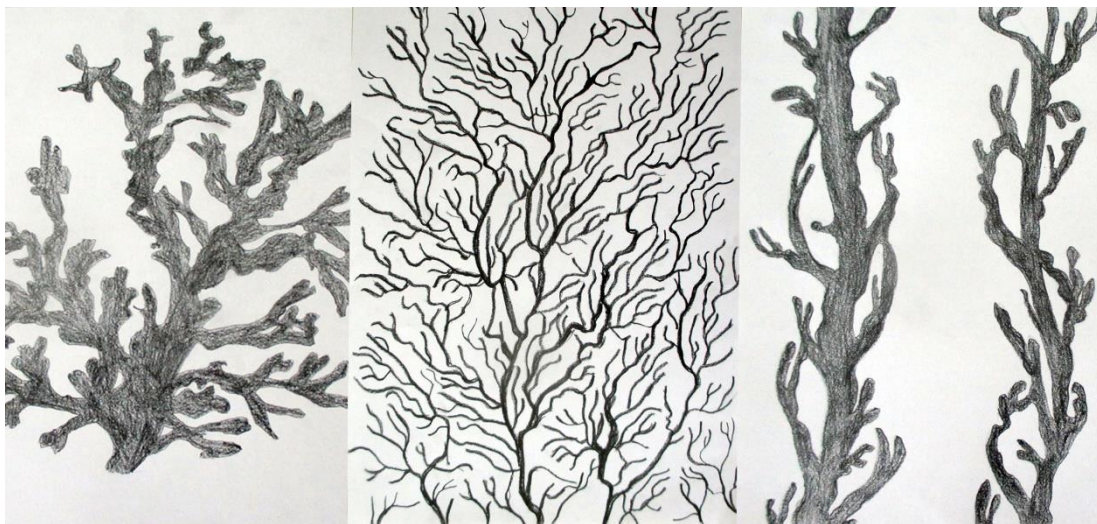
Obrázek 42 Návrhy na téma mořských ježků

Zdroj: vlastní

Obrázek 43 Návrhy na téma chobotnice

Zdroj vlastní

Obrázek 44 Návrhy na téma chaluh

Zdroj vlastní

6.3 Jordisk

Téma podzemí pro mě bylo celkem náročné a z toho důvodu jsem si vytvořila myšlenkovou mapu. V myšlenkové mapě, kterou jsem i k tématu podzemí vytvořila, jsem postupně došla až k plastům. Ač se to na první pohled nemusí zdát jasné, jedná se o logický výsledek. Plasty jsou vytvořené především z ropy, která se právě z podzemí těží.

Právě u tohoto kompletu jsem využila informace získané při psaní teoretické části. Nejvíce to, jakým způsobem dokáží odpad ke své tvorbě využít architekt Reynolds či fotograf Segal. Především projekt 7 Days of Garbge, kdy se využívá odpad konkrétních rodin. Tuto myšlenku jsem se rozhodla transformovat na moje prostředí. Jelikož mám brigádu v kině, rozhodla jsem se využít materiál, který najdu v odpadkových koších celého kina během jednoho víkendu. Jedná se převážně o plasty jako brčka, různé velikosti víček na pití a míchátko na kávu.

Obrázek 45 Plasty

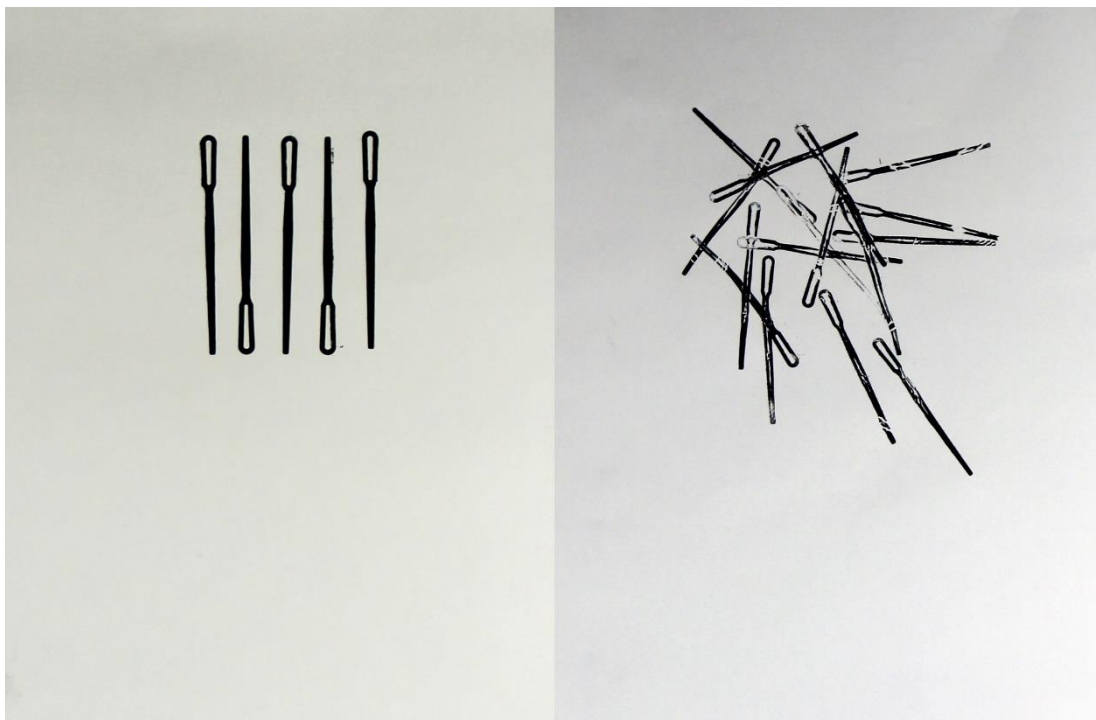
Zdroj vlastní

Pro tento komplet jsem se rozhodla vytvořit tisk za pomoci techniky materiálového tisku, kdy využiji nasbíraný odpad. Ten pak pomocí tiskařského lisu přímo natisknu na připravenou textilií.

Barevnost jsem zde zvolila tmavou a to z toho důvodu, že ropa, která je podstatou všech plastů, je sama o sobě v tmavě hnědých až černých odstínech.

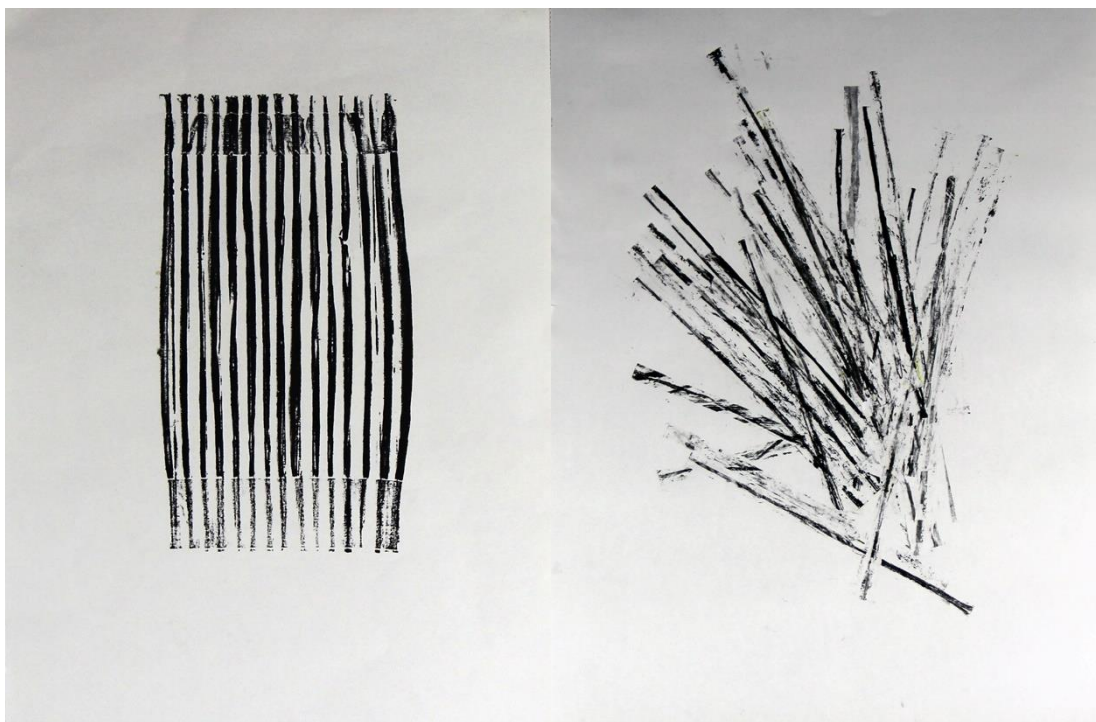
Stejně jako u prvního kompletu Planter jsem zde pracovala již s konkrétním materiálem. Z toho důvodu jsem opět vytvořila přípravné tisky, u kterých jsem si mohla ověřit chování materiálů při přenášení barev a chování při samotném tisku.

6.3.1 Přípravné tisky

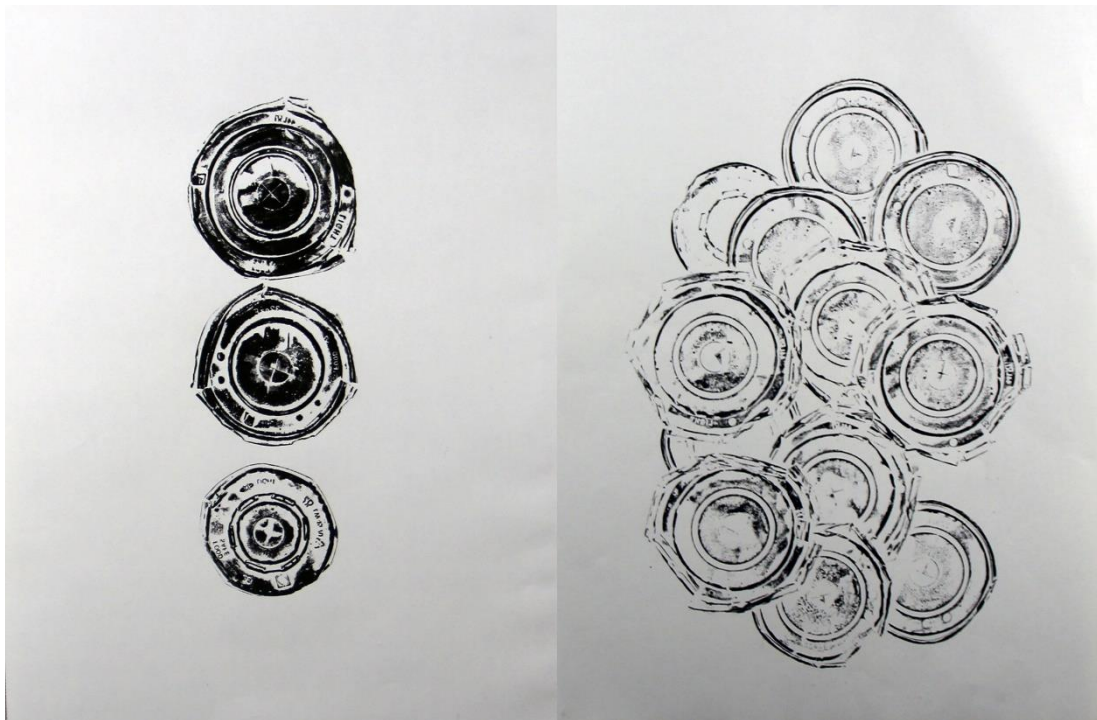
Obrázek 46 Materiálový tisk – míchátko na kávu

Zdroj vlastní

Obrázek 47 Materiálový tisk – brčka

Zdroj vlastní

Obrázek 48 Materiálový tisk – víčka

Zdroj vlastní

7 Technická dokumentace

Technická dokumentace této práce je rozdělena na tři části. První je zaměřena na výrobu základní plošné textilie, ze které budou pytlíky vytvořeny. Druhá část pak na potiskování vzniklé textilie. Poslední třetí část je věnována ušití samotných pytlíků.

7.1 Základní tkanina

Základní tkanina bude utkána z bambusové příze.

Důvod, proč jsem se tento druh příze rozhodla využít v mé práci, souvisí s ekologickými výhodami bambusových vláken. Pěstování bambusu nezatěžuje životní prostředí, protože rostliny rostou rychle a přirozeně i bez použití pesticidů, herbicidů nebo umělých hnojiv. Díky rychlému růstu je tak bambus považován za rychle obnovitelný zdroj. Bambusová vlákna také zabraňují množení bakterií a jsou odolná vůči houbám a plísním.

Bambus jako takový se běžně využívá ve stavebnictví jako pevný konstrukční materiál. Dále se používá na výrobu papíru a v neposlední řadě také k jídlu. Na počátku 21. století se bambusové vlákno začalo používat v textilním průmyslu a velký rozvoj zažilo toto vlákno v oděvnictví. Oblečení z bambusových vláken je dnes běžně k dostání. Jedná se hlavně o spodní prádlo, ponožky, tílka a trička. Už dříve se ale bambusová příze běžně využívala k výrobě provazů a lan.⁶⁴

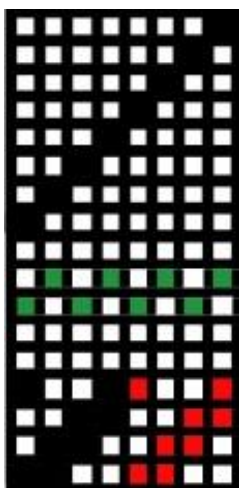
Tkát budeme oboustrannou rozšířenou keprovou vazbu zvanou cirkas. K tomu využijeme osmi-listový tkalcovský stav. Jedná se o tři různě široké části, které se budou dále zpracovávat. První tkaná část bude o velikosti 290x45 cm. Druhá tkaná část o velikosti 90x35 cm a třetí tkaná část bude o velikosti 90x22 cm.

7.1.1 Pomůcky

Snovadlo, tkací stav, tkalcovská jehla, krejčovský metr, nůžky, háček

⁶⁴ *Bamboo resources and their utilization in China - Yang Yuming and Xue Jiru* [online]. [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: http://www.bioversityinternational.org/fileadmin/bioversity/publications/Web_version/572/ch10.htm

7.1.2 Technická vzornice

Obrázek 49 Technická vzornice pro rozšířený kepr

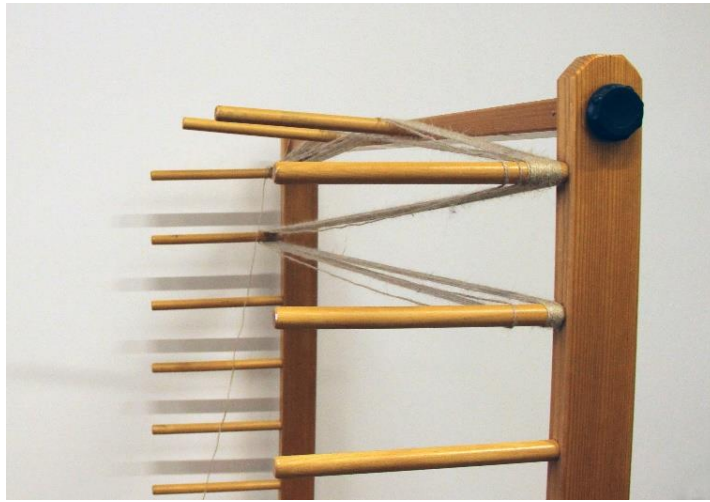
Zdroj vlastní

7.1.3 Příprava osnovy

Abychom získali dostatečné množství tkaniny, je potřeba utkat tři díly v různé šířce a délce. Pro první díl dlouhý 3 m budeme navinovat (snovat) 246 osnovních nití. Na druhý díl délky 120 cm bude navinuto 192 osnovních nití. Pro třetí díl délky 90 cm budeme navinovat celkem 126 osnovních nití.

Snovadlo

Snovadlo slouží k přípravě osnovních nití, které se pak navinou na tkalcovský stav. Na začátek snovadla se upevní příze, která se dále navádí na druhou stranu snovadla. Zde se uchytí a podle potřeby se vrací buď na začátek nebo ji navádíme níže, kde ji zachytíme o další kolík. Tím získáme delší návod. Snovadlo je široké jeden metr. K dosažení délky 7 m bude příze zachycena na sedmi kolících a poté ji vedeme zpátky k začátku. Na vrchu snovadla je potřeba dodržet osnovní kříž, a to přes dva kolíky, které se tu nacházejí.

Obrázek 50 Snovadlo

Zdroj vlastní

Sejmutí osnovy ze snovadla a její upevnění na stav

Abychom zachovali vzniklý kříž v místě křížení, musíme všechny horní nitě u prvního bodu svázat dohromady. To samé uděláme i u bodu druhého.

Připravené příze uchopíme na konci snovadla a sejmeme je. Od konce začneme vytvářet copánek. Celé přadeno přeneseme ke tkalcovskému stavu. Z osnovního válu odejmeme železnou tyč, kterou provlečeme začátkem přadena a vrátíme na vál, kde ji pomocí železných háčků upevníme.

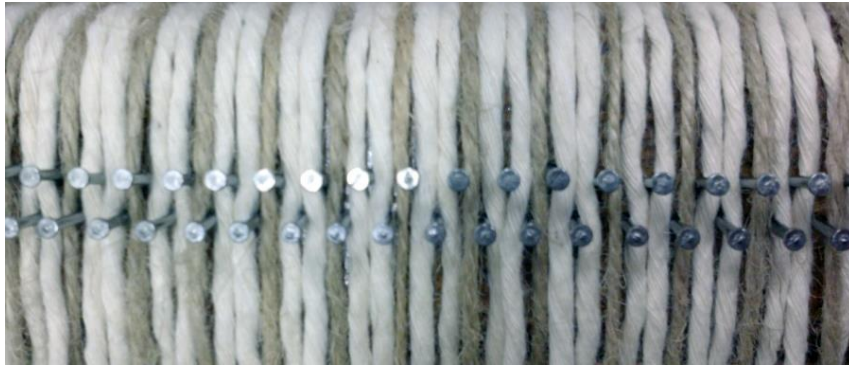

Obrázek 51 Upevnění osnovy na stav

Zdroj vlastní

Vyrovnaní nití

Ke správnému navedení osnovy je potřeba, aby všechny nitě byly správně vyrovnány. Je to nutné z toho důvodu, aby se nitě v dalších krocích necuchaly. Nitě vedeme od osnovního válu směrem dopředu. Procházejí přes hřeben, kde jsou hřebíky, mezi ně je musíme postupně pokládat tak, aby vedle sebe šly postupně a všechny nitě se správně vyrovnaly.

Obrázek 52 Vyrovnání nití

Zdroj vlastní

Osnovní kříž

V místě, kde jsme si na snovadle zavázali kříž, aby se nerozpadl, nyní provlékneme křížové činky. Nitě se rozdělí na sudé a liché a při tkaní se nebudou motat.

Obrázek 53 Osnovní kříž

Zdroj vlastní

Navinutí na osnovní vál

K tomuto kroku je potřeba dvou lidí. Jeden točí osnovním válem a musí nitě opatrně prokládat papírem, aby se osnova nezamotala. Druhý člověk drží osnovu napnutou a pomalu rozplétá osnovu. Musí dávat pozor, aby se nitě nezamotaly. Je velice nutné udržovat nitě v napnutém stavu, a to všechny stejně, aby při tkaní byla osnova rovnoměrně napnutá. Toto je jeden z nejdůležitějších kroků pro správnou osnovu a celý následný proces tkaní.

Navádění do nitěnek

Abychom měli všechny nitě navedeny správně, musíme si najít prostřední nit. Tuto prostřední nit musíme navést do prostřední nitěnky prvního listu (první list je nejdále od tkalce). Každou nit navádíme do listů. Od prvního až do osmého listu. Je potřeba dbát velké opatrnosti, aby nit byla postupně navedena do každého listu. Jestli se nějaký list vynechá nebo se nitě přehodí, bude nám při tkaní vznikat chyba.

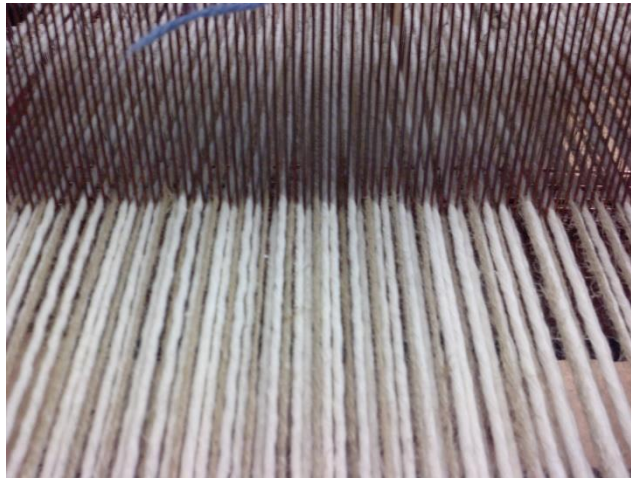

Obrázek 54 Návod do nitěnek

Zdroj vlastní

Navádění do paprsku

Paprsek slouží k přiřazení útku ke tkanině. Je potřeba, aby jím procházely všechny osnovní nitě. Opět najdeme střed a pomocí háčku budeme protahovat osnovu skrz paprsek. Postupně a opatrně provlékáme tak, aby se nitě nezkřížily.

Obrázek 55 Návod nití do paprsku

Zdroj vlastní

Upevnění ke zbožovému válu

Ke zbožovému válu je upevněna tkanina dlouhá 1 m, na jejím konci je železná tyč. K ní připevníme konce osnovních nití. Každé čtyři nitě k sobě svážeme pomocí uzlu (omotáme kolem tyče se shora dolů, rozdělíme je do dvojic a svážeme uzlem). Když jsme si jistí, že jsou všechny osnovní nitě stejně napnuté, můžeme začít tkát.⁶⁵

7.1.4 Vlastní tkaní

Ke tkaní využíváme osmilistý tkalcovský stav. Podle technické vzornice víme, že budeme tkát čtyřvazný kepr.

Musíme se ujistit, že je osnova dostatečně napnutá. Poté můžeme začít tkát. Nejprve utkáme 5 cm plátna jako zatkávku. Zatkávka nám slouží k dorovnání nití. Samotnou tkaninu tkáme tak, že zvedneme první, druhý, pátý a šestý list. Vzniklým prošlupem prohodíme útek, který máme připravený na tkalcovské jehle. Zkontrolujeme, jestli jsou správně utažené kraje. Listy vrátíme na původní místo a útek přirazíme paprskem. Poté, co je paprsek na původním místě, zvedneme druhý, třetí, šestý a sedmý list. Proces vkládání útku je stejný. Dále zvedneme třetí, čtvrtý, sedmý a osmý list. Následuje zvednutí čtvrtého, pátého, sedmého a osmého listu. Jako poslední zvedneme osmý, první, čtvrtý a pátý list. Proces tkaní se stále opakuje

⁶⁵ BARILLOVÁ, Kateřina. *Inspirace tradičními textilními technikami v současné textilní tvorbě*. Hradec Králové, 2016. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, 2017-01-19.

v tomto pořadí. Po utkání 15 cm musíme hotovou tkaninu posunout na zbožový vál, abychom měli dostatek místa na další tkání. Nejprve musíme uvolnit osnovní nitě, potom začneme otáčet zbožovým válem. Tkanina se na zbožový vál začne namotávat a v místě tkání budeme mít opět připravené volné nitě.

Po utkání požadované délky utkáme opět 5 cm zatkávky v plátnové vazbě.

7.1.5 Dokončovací práce

Abychom mohli tkaninu dále zpracovat, nejprve ji musíme sundat ze stavu. Deset cm od konce tkaniny přestříhneme osnovní nitě. Nyní musíme zabránit tomu, aby se tkanina nerozpadla. Proto vždy každé čtyři nitě svážeme k sobě. To samé uděláme i na druhé straně, kde tkaninu odvážeme ze zbožového válu. V místě umístěného kartonu osnovní nitě přestříhneme, vypáříme zatkávku a osnovní nitě zauzlíčujeme.

7.1.6 Vzniklá tkanina

Tkanina utkaná na osmilistovém stavu z bambusové příze je sama o sobě silná. Jedná se požadovanou vlastnost, kdy je textilie pevná a díky tomu se stává odolnou a s delší životností.

Obrázek 56 Dokončená tkanina

Zdroj vlastní

7.2 Tisk

Vzniklé pytlíky se potisknou tiskařskými barvami podle předem připravených návrhů. Zvolila jsem tři různé techniky - **linoryt**, **monotyp** a **materiálový tisk**. Všechny tyto varianty se budou tisknout pomocí grafického lisu.

7.2.1 Pomůcky

Špachtle, štětec, váleček, skleněná deska, ředidlo, hadr, grafický lis, filc, grafické barvy základních odstínů

7.2.2 Samotný tisk

Příprava barvy

K tisku budou využity grafické tiskařské barvy, které jsou syntetické. Po předchozí zkušenosti vím, že jsou vhodné i na potiskování textilií. Použité grafické barvy mají skvělou vlastnost - výborně se dají mezi sebou míhat. Všechny požadované odstíny jsme tedy schopni namíchat si sami pomocí bílé, černé a základních barev.

Namíchanou barvu je potřeba dostatečně rozválet, aby se v dobré kvalitě dala nanést na materiál, kterým budeme tisknout. Pro docílení naprosto rovného podkladu využíváme skleněnou podložku. Pomocí válečku barvu po dobu dvou minut válíme do kříže – nahoru dolů, doprava, doleva.

Nanesení barvy

Na připravený podklad naneseeme rovnoměrně rozválenou barvu pomocí válečku. Válečkem přejíždíme po podkladu opět do kříže. Je potřeba kontrolovat, že je barva v dostatečné vrstvě po celé ploše, aby byl výsledný tisk kvalitní. Každý podklad musí být čistý. Jelikož barvu budeme nanášet na tři různé povrchy (lino, plast a přírodniny), je potřeba dbát opatrnosti a pečlivosti.

Obrázek 57 Nanášení tiskařské barvy na plastová víčka

Zdroj vlastní

Obrázek 58 Nanášení tiskařské barvy na přírodniny

Zdroj vlastní

Lis

Na tiskařském lisu je potřeba mít nastavenou požadovanou velikost mezery mezi válci, která je vhodná pro náš tisk. Proto je nutno provést zkoušku tisku a případně vše upravit. Na plochu lisu položíme čistý papír, na něj pak připravenou tkaninu. Materiál, který využíváme jako matrici, spolu s pečlivě nanesenou barvou

položíme na připravený materiál. Navrch položíme čistý papír a filc. Poté vše necháme projet liselem a získáme tak dokonalý tisk.

Obrázek 59 Tiskařský lis

Zdroj vlastní

Sušení

Tiskařské barvy musí dostatečně proschnout. Proto je potřeba čisté suché místo, kam je možné uložit potiskovanou textilii. Je nutné nechat tkaninu ležet v klidu bez přenášení minimálně 3 dny k dostatečnému proschnutí barev.

7.2.3 Vzniklé tisky

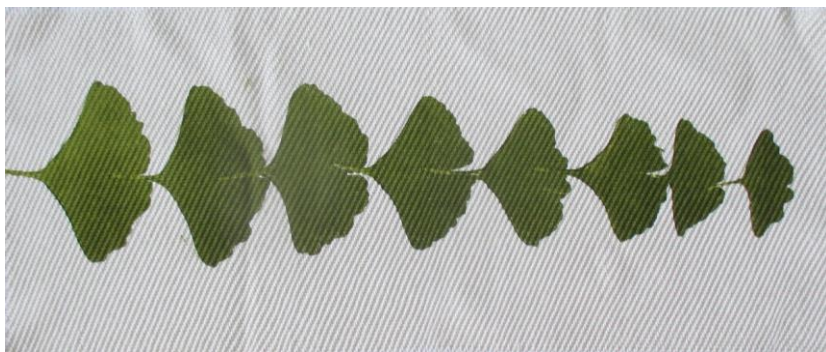
Obrázek 60 Realizace tisku 1

Zdroj vlastní

Obrázek 61 Realizace tisku 2

Zdroj vlastní

Obrázek 62 Realizace tisku 3

Zdroj vlastní

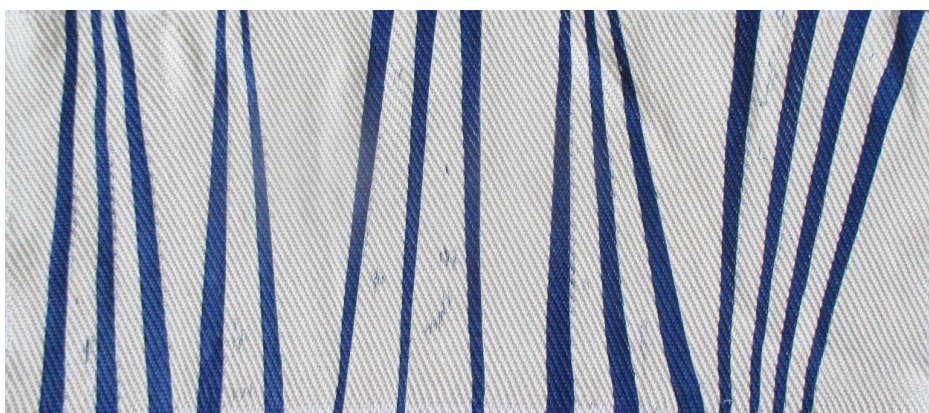
Obrázek 63 Realizace tisku 4

Zdroj vlastní

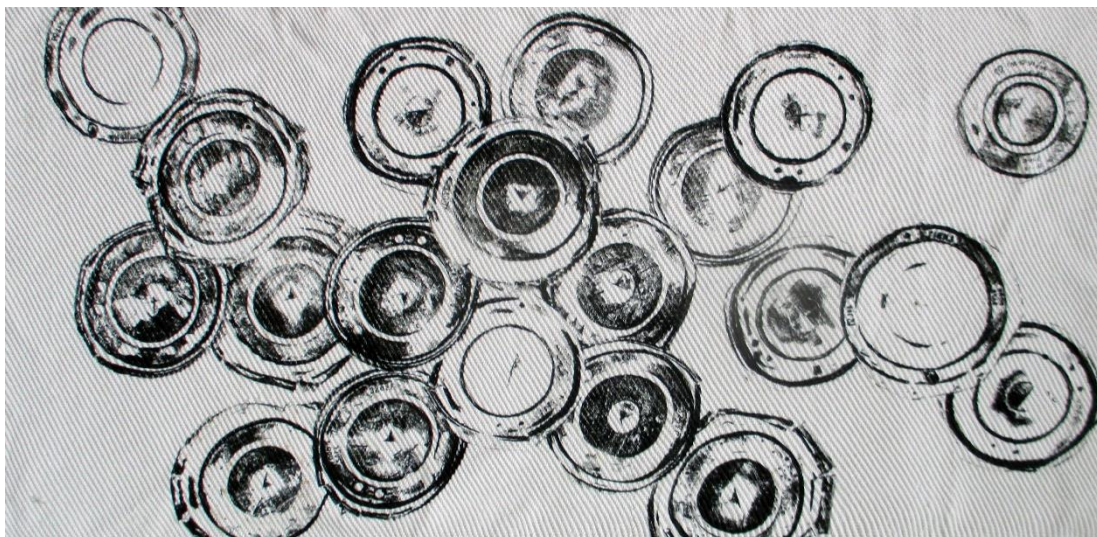
Obrázek 64 Realizace tisku 5

Zdroj vlastní

Obrázek 65 Realizace tisku 6

Zdroj vlastní

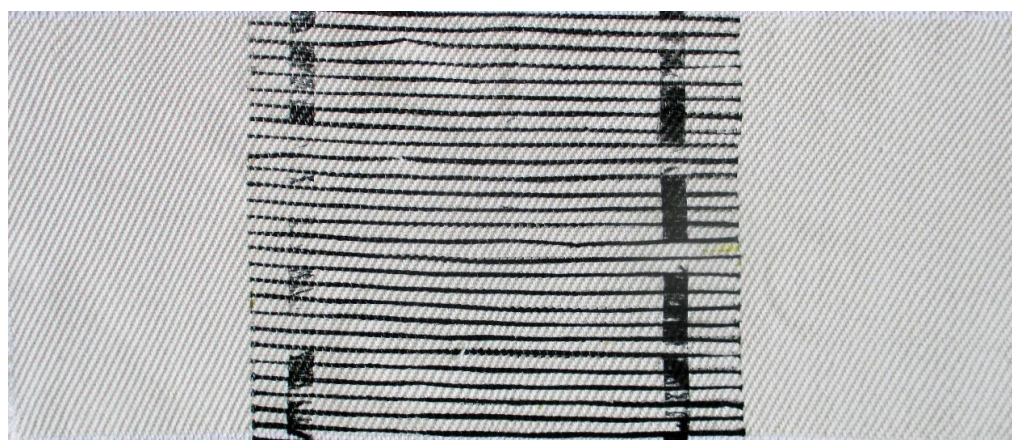
Obrázek 66 Realizace tisku 7

Zdroj vlastní

Obrázek 67 Realizace tisku 8

Zdroj vlastní

Obrázek 68 Realizace tisku 9

Zdroj vlastní

7.3 Šití

Poté, co je tkanina utkána a potisknuta, zbývá poslední krok k dokončení práce. A to je ušití pytlíků. K tomu, aby byl pytlík dále praktický a plně funkční, je zapotřebí, aby byl uzavíratelný. Z toho důvodu bude v horní části tunýlek.

7.3.1 Pomůcky

Krejčovský metr a křída, špendlíky, nůžky, bílé nitě, šicí stroj, obnitkovací stroj

7.3.2 Vlastní šití

Všechny díly jsou ušity podle stejného postupu. Nejprve je potřeba každý díl kolem celého obvodu obšít na obnitkovacím stroji. Tím zabráníme případnému třepení tkaniny. V levém horním a dolním okraji přeložíme látku 1 cm směrem dovnitř v délce 5 cm a ušijeme. Tkaninu přeložíme v polovině lícem dovnitř a po celé délce pravé strany vytvoříme švovou záložku širokou 2 cm. Po levé straně šijeme stejně, ale pouze k již hotové části, která slouží jako začátek a konec tunýlku. Horní okraj přehneme 2 cm a šijeme tak, aby vznikl tunýlek.

Obrázek 69 Práce s šicím strojem

Zdroj vlastní

Obrázek 70 Postup šití

Zdroj vlastní

7.4 Použití a údržba

Údržba takto tkaných a hlavně tištěných materiálů musí být opatrná. Doporučuji ruční lehké přeprání v jemném pracím prostředku. S ohledem na tisk není vhodné tkaninu mnout ani více mačkat. Doporučuji nežehlit. V případě potřeby žehlení nastavit žehličku pouze na druhý teplotní stupeň. Žehlit přes čisté plátno.

Použití těchto tkaných a tištěných pytlíků je velice různorodé. V první řadě využití s potravinami. Hodně se takto tkaných a zdobených pytlíků používá na sušené byliny, na sušené ovoce a ořechy. Je to pro tyto potraviny nejlepší způsob uchování. Dále jsou tyto pytlíky vhodné pro nákup potravin v obchodech bezobalových. Tyto obchody získávají stále větší oblibu lidí, kteří se zaměřují na ekologii a život bez zbytečných odpadů. Nákup suchých luštěnin, obilí, rýže a dalších vhodných potravin, to je ideální uložení do těchto pytlíků. Zde se musí dbát na dobrou údržbu tkaniny.

Další využití záleží na každém z nás. Napadá mě využití na roztřídění prádla ve skříních. Uložení hraček. Ukládání kosmetických potřeb. Při cestování možnost třídění oblečení v zavazadlech. Také je toto ideální příležitost pro balení dárků–nejen je to praktické, ale obdarovaný sám může vymyslet, jak pytlík zařadit do své domácnosti.

Vzhledem k tomu, jak rychle proniká do společnosti naléhavá potřeba ekologického způsobu života, mají takovéto obaly velkou budoucnost. Učíme se využívat látkové pytlíky a tašky v různém provedení, z různých ekologických materiálů. Každý si proto může najít přesně ten materiál, který k danému účelu nejlépe potřebuje.

8 Realizace

8.1 Planter

Obrázek 71 Planter 1 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 72 Planter 1 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 73 Planter 2 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 74 Planter 2 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 75 Planter 3 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 76 Planter 3 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 77 Planter – komplet (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 78 Planter – komplet (foto 2)

Zdroj vlastní

8.2 Havet

Obrázek 79 Havet 1 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 80 Havet 1 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 81 Havet 2 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 82 Havet 2 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 83 Havet 3 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 84 Havet 3 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 85 Havet – komplet (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 86 Havet – komplet (foto 2)

Zdroj vlastní

8.3 Jordisk

Obrázek 87 Jordisk 1 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 88 Jordisk 1 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 89 Jordisk 2 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 90 Jordisk 2 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 91 Jordisk 3 (foto 1)

Zdroj vlastní

Obrázek 92 Jordisk 3 (foto 2)

Zdroj vlastní

Obrázek 93 Jordisk – komplet (foto 1)

Obrázek 94 Jordisk – komplet (foto 2)

Zdroj vlastní

ZÁVĚR

Smyslem této mé práce bylo přiblížení umělecké činnosti, která se zabývá recyklací, odpady a ekologií jako takovou. Mnozí umělci mají snahu upoutat pozornost lidí k tématu lokální recyklace a omezení spotřeby plastu. Jiní odpad používají jako materiál ke své klasické tvorbě a ukazují lidem další možné využití různých materiálů.

První část práce se tedy věnuje vymezení pojmu odpad a recyklace. Následně jsou zde zmíněni autoři, kteří ve své tvorbě využívali odpad již na počátku 20.století jako nový materiál v umění. Dále jsou zde uvedeni světoví a čeští umělci zabývající se zmíněným tématem v současném umění. Konkrétně Hans-Jürgen Schult, Michael Reynolds, Gregg Segal, Věra Janoušková, Theodor Pištěk, Veronika Richterová a Krištof Kintera. Nejsou opomenuty ani příklady výstav a symposií, REHOGAR, Esprit Upcycling, Odpad a umění – umění a odpad a Má plast. Zde jsou čtenáři přímo seznamováni s nejnovější ekologicky zaměřenou tvorbou a novými ekologickými trendy.

Druhá část obsahuje výtvarně didaktickou řadu, která navazuje na teoretickou část a zahrnuje výchovně-ekologický aspekt. Žáci jsou v ní seznámeni s možnostmi využívání odpadu v tvorbě a jsou seznámeni se současnými umělci tohoto oboru. Je zde také kladen velký důraz na environmentální výchovu jakožto průřezové téma vycházející z Rámcově vzdělávacích programů.

V poslední třetí části bylo mým cílem zhotovit textilní pytlíky na potraviny, které budou sloužit k omezování odpadů v podobě všudypřítomných plastových sáčků. Tento cíl jsem splnila. Vlastnoručně jsem utkala celkem devět pytlíků z přírodního materiálu. Ty jsou dostatečně pevné k tomu, aby sloužili požadovanému účelu. Vytvořeny jsou celkem tři tematicky zaměřené sady – a to sada Planter, Havet a Jordisk. Vždy po třech pytlících. Každá sada je tematicky potištěna.

Celá tato práce mi přinesla mnoho nových poznatků jak v oblasti ekologie, tak v oblasti moderního umění. Ač si myslím, že lidské chování je až nesmyslné a hloupé co se ekologie týče, ráda jsem se dozvěděla, kolik vědců, organizací, podnikatelů či právě umělců hledají nové a lepší cesty pro nás pro všechny. A to je velké plus pro další generaci. Pokládám proto za velmi důležité ekologické myšlení a šetrný způsob života ukazovat a přibližovat dětem již od raného dětství. Čím více budou děti s důsledky svého života seznamováni, tím větší je šance, že budou více a více přemýšlet nad svým konáním. A to je právě ta myšlenka, která mě přivedla k náplni a tématu této mé práce.

BIBLIOGRAFIE

BARILLOVÁ, Kateřina. *Inspirace tradičními textilními technikami v současné textilní tvorbě*. Hradec Králové, 2016. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, 2017-01-19.

BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Praha: Tranzit, 2004. ISBN 80-903452-0-4

BRANIŠ, Martin. *Základy ekologie a ochrany životního prostředí: učebnice pro střední školy*. Praha: Informatorium, 1997. ISBN 80-86073-03-3

DE DUVE, Thierry. *Cousus de fil d'or: Beuys, Warhol, Klein, Duchamp*. Villeurbanne: Art édition, c1990. ISBN 2-905986-04-2

DUCHAMP, Marcel a Martin ZEILLER. *Marcel Duchamp*. Brno: Moravská galerie, 2000

ĎURICA, Dušan, Martin HOLÝ a Miloš SUK. *Člověk jako geologický činitel*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2008. ISBN 978-80-7028-331-8

ELGAR, Dietmar, GROSENICKOVÁ, Ute, ed. *Dadaismus*. Přeložil Jana NOVOTNÁ. Praha: Sloart, 2005. ISBN 80-7209-661-3

FEČKO, Peter, Martin HOLÍK, Vladimír ČABLÍK a Stanislav PEKARA. *Recyklace odpadů II: 27. 11. 1998, Ostrava-Poruba*. Ostrava: Vysoká škola báňská--Technická univerzita, 1998. ISBN 8070785888

HERMAN, Llyod E.: *Trashformations: Recycled Materials in Contemporary American Art and Design*. Whatcom Museum of History, 1998, ISBN 978-0295977201

CHALUPECKÝ, Jindřich, ŠETLÍK, Jiří, ed. *Theodor Pištěk*. Praha: Galerie Pecka, 2007. ISBN 80-902285-9-3

JANOUSHKOVÁ, Věra. *3 sochařky: Věra Janoušková, Eva Kmentová, Alina Szapoczniková : [Královský letohrádek, Pražský hrad 30. července - 2. listopadu 2008]*

= 3 women sculptors : [Royal Summer Palace, Prague Castle, 30 July - 30 November 2008. Praha: Art D - Grafický ateliér Černý ve spolupráci se Správou Pražského hradu, 2008. ISBN 978-80-903876-3-8

Věra Janoušková - Alois Vitík: [katalog výstavy], Karlovy Vary, červenec-srpen 1968. Karlovy Vary: Galerie umění, 1968.

JANOŠKOVÁ, Věra a Jaromír ZEMINA. *Já to dělám takhle*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-162-2

JANOŠKOVÁ, Věra. *Věra Janoušková: nové koláže : Galerie U Bílého jednorožce v Klatovech, 14. ledna - 11. března 2007*. Klatovy: Galerie Klatovy/Klenová, 2007. ISBN 978-80-87013-05-2

KINTERA, Krištof a Karel SRP, SERRANOVÁ, Mariana, ed. *Krištof Kintera*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-87164-96-9

KURAŠ, Mečislav. *Odpady, jejich využití a zneškodňování*. Praha: Český ekologický ústav, 1994. ISBN 80-85087-32-4

Odpad a umění, umění a odpad: symposium tvorby z odpadového materiálu.. V Pardubicích: NOV - spolek pro soudobou a mladou tvorbu, 2015. ISBN 978-80-906898-1-7

PIŠTĚK, Theodor a ŠETLÍK, Jiří. *Theodor Pištěk: [katalog výstavy] : Galerie hlavního města Prahy, Městská knihovna*. Praha: Galerie hlavního města Prahy, 1997. ISBN 80-7010-054-0

PIŠTĚK, Theodor a VOLF, Petr. *Theodor Pištěk - Člověk a stroj: Man and Machine*. Příbram: Kant, 2017. ISBN 978-80-7437-235-3

POLÁŠKOVÁ, Anna. *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. ISBN 978-80-246-1927-9

Recyklace a její souvislosti. Praha, 1979.

ŠUTA, Miroslav. *Účinky výfukových plynů z automobilů na lidské zdraví*. Plzeň: Děti Země, 2008. ISBN 8086678105

VEBROVÁ, Jitka a Tomáš KRAJÍČEK. *Slovník cizích slov*. Praha: Plot, 2006. ISBN 8086523772

WALTHER, Ingo F. *Pablo Picasso 1881-1973: génius storočia*. Přeložil Viliam MRUŠKOVIČ. Köln: Benedikt Taschen Verlag, 1992. ISBN 3-8228-9722-1

INTERNETOVÉ ZDROJE

6.5 Průřezové téma Environmentální výchova [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10912>

7 Days of Garbage [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.kickstarter.com/projects/greggsegal/7-days-of-garbage-and-daily-bread>

7 dní odpadků: fotograf Gregg Segal [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.letsbegreen.cz/eko-blog/7-dni-odpadku-fotograf-gregg-segal>

About [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://www.studioswine.com/about/>

About REHOGAR [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <http://www.rehogar.net/en/about-rehogar/>

ACTION TRASH [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.haschult.de/action/trash#content>

ACTION TRASH PEOPLE [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <http://www.haschult.de/action/trashpeople#content>

Artist HA Schult's Trash People Sculptures [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.artpeoplegallery.com/artist-ha-schults-trash-people-sculptures/>

Bamboo resources and their utilization in China - Yang Yuming and Xue Jiru [online]. [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: http://www.biodiversityinternational.org/fileadmin/biodiversity/publications/Web_version/572/ch10.htm

BIOGRAPHY [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://xaviermagaldi.com/biography/>

Celý svět je hotel – a v Madridu stojí hotel z odpadků [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1290290-cely-svet-je-hotel-a-v-madridu-stoji-hotel-z-odpadku>

Daily Bread [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:
<https://www.greggsegal.com/P-Projects/Daily-Bread/1/caption>

Earthship Biotecture [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z:
<https://www.earthshipglobal.com>

Earthship Homes Michael Reynolds [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z:
<https://www.arch2o.com/earthship-homes-michael-reynolds/>

Eco construction Company [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z:
<https://www.earthshipglobal.com/we-build-earthships>

Gregg Segal [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:
<https://www.greggsegal.com/P-Projects/Detritus/1/caption>

HA SCHULT BIOGRAPHY [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z:
<http://www.haschult.de/biography#content>

HA Schult spendet ein Herz [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z:
<https://www.koelnreporter.de/aktuell/news-archiv/ha-schult-spendet-ein-herz.html>

Inauguración [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <http://www.rehogar.net>

Instalace Postnaturalia, pozoruhodná příroda z počítačů, drátů a starých obrazovek Krištofa Kintery [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z:
<https://vltava.rozhlas.cz/instalace-postnaturalia-pozoruhodna-priroda-z-pocitacu-dratu-a-starych-obrazovek-5343132>

Japonské hotovky [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z:
<http://www.veronikarichterova.com/japonske-hotovky/>

KELAPACK – WASTE MANAGEMENT DESIGN WITH TABLEWARE [online]. [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <https://www.eclectictrends.com/kelapack-waste-management-design/>

Krištof Kintera: Nejradši bych změnil lidi [online]. [cit. 2019-06-05]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/kristof-kintera-nejradsi-bych-zmenil-lidi-5983676>

Má plast [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <https://www.depo2015.cz/program-depo-ag14/ma-plast-a1029>

Microplastics found in human stools for the first time [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/22/microplastics-found-in-human-stools-for-the-first-time>

Mikroplasty v lidském těle [online]. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/22/microplastics-found-in-human-stools-for-the-first-time>

Národní galerie v Praze představí unikátní výstavu díla Theodora Pištěka [online], [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/narodni-galerie-v-praze-predstavi-unikatni-vystavu-dila-1263889.html>

O Saaczechu [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.saaczech.com>

Odpad a umění – Umění a odpad [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://blog.arthousehejtmanek.cz/odpad-a-umeni-umeni-a-odpad/#axzz5pb7GOijY>

PET-ART muzeum [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <http://www.veronikarichterova.com/pet-art-muzeum/>

Planeta Země [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://eprehledy.cz/planeta-zeme.php>

Pocta pet lahvi [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <http://www.veronikarichterova.com/pocta-pet-lahvi-2/>

Pořád žijeme v době měděné, věří výtvarník Kintera. Nové rostlinné druhy vytvořil z kabelů a drátů [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65615550-kristof-kintera-vystava-italie-rudolfinum>

Průřezové téma: Environmentální výchova [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=4001>

REHOGAR 8 / CONVOCATORIA ABIERTA [online]. [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <http://www.makeatuvida.net/?p=11723>

Rozhovor s Theodorem Pištěkem [online] [2014 cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65236610-theodor-pistek-rozhovor>

Schüler bauen ein Kunstwerk aus Müll [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z: <http://www.karl-muechler-schule.de/heart%20of%20trash%20-%20ha%20schult.htm>

The story begins when Alex and Andrew také a surf trip... [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://4ocean.com/pages/our-story>

Theodor Pištěk [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/theodor-pistek-1205/>

Theodor Pištěk. In: [online] [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <http://www.czsk.net/svet/clanky/osobnosti/pistek.html>

Upcyklace [online]. [cit. 2019-4-03]. Dostupné z: <https://www.infoz.cz/upcyklace/>

V pet lahvích vidím inspiraci, říká výtvarnice, která si pro materiál chodí do popelnic [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/v-pet-lahvich-vidim-inspiraci-rika-vytvarnice-ktera-si-pro-material-chodi-do-6492867>

V Pyrenejích prší z nebe mikroplasty. V horách jich je stejně jako v Paříži. [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2789642-v-pyrenejich-prsi-z-nebe-mikroplasty-v-horach-je-jich-stejne-jako-v-parizi?fbclid=IwAR3o4vdIhR6C-PoQAvyhwFbGIkYIad-LgyPsc6r8dR1gz-gLb0p8ImaRDNA>

Věra Janoušková [online]. [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/vera-janouskova-1194/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hlava býka, Pablo Picasso,	16
Obrázek 2 Fontána (ready-made), Marcel Duchamp,.....	17
Obrázek 3 Now!, New Yourk, Hans-Jürgen Schult	19
Obrázek 4 Trash People, Hans-Jürgen Schult.....	20
Obrázek 5 Save the Beach, Hans-Jürgen Schult.....	22
Obrázek 6 Herz aus Müll, Kolín nad Rýnem, Hans-Jürgen Schult	23
Obrázek 7 Earthship (exteriér), Michael Reynolds	25
Obrázek 8 Earthship (interiér), Michael Reynolds	25
Obrázek 9 Earthship (stavba), Michael Reynolds	26
Obrázek 10 Detritus, Gregg Segal	27
Obrázek 11 7 Days of Garbage (na fotografii autor se svojí rodinou), Gregg Segal .	29
Obrázek 12 Daily Bread, Gregg Segal.....	30
Obrázek 13 Odyssea, Věra Janoušková	32
Obrázek 14 Idiotek, Věra Janoušková	34
Obrázek 15 Hlava medusy, Theodor Pištěk.....	37
Obrázek 16 Let', motýlku, let', Theodor Pištěk.....	38
Obrázek 17 Kaktusy, Veronika Richterová.....	41
Obrázek 18 Museum PET lahví, Veronika Richterová.....	42
Obrázek 19 My light is your life – Shiva Samurai, Krištof Kintera.....	45
Obrázek 20 All my bad thoughts, Krištof Kintera	46
Obrázek 21 Postnaturalia, Krištof Kintera.....	47
Obrázek 22 Kapala, Pola Salicka a Ruhan Chen	50
Obrázek 23 Polar bear, Xavier Magaldi.....	52
Obrázek 24 Polar bear, Xavier Magaldi.....	52
Obrázek 25 Truchlivá lest, Vladimír Kopecký	54
Obrázek 26 Sea Chair, Swine	56
Obrázek 27 Sea Chair (detail), Swine.....	56
Obrázek 28 Planeta Země	61
Obrázek 29 Herz aus Müll, Hans-Jürgen Schult.....	63
Obrázek 30 Materiálový tisk z odpadu	65
Obrázek 31 Vzory rostlin na textilií.....	66
Obrázek 32 Bramborová tiskátka	68
Obrázek 33 Ukázka instalace v galerii U Přívozu	69
Obrázek 34 Sáčky na potraviny značky Saaczech.....	71

Obrázek 35 Norská krajina	72
Obrázek 36 Rostlinný materiál sloužící pro tisk monotyp	73
Obrázek 37 Monotyp 1	73
Obrázek 38 Monotyp 2	74
Obrázek 39 Mořský ježek	75
Obrázek 40 Chobotnice	75
Obrázek 41 Chalupy	76
Obrázek 42 Návrhy na téma mořských ježků	76
Obrázek 43 Návrhy na téma chobotnice	77
Obrázek 44 Návrhy na téma chaluh	77
Obrázek 45 Plasty	78
Obrázek 46 Materiálový tisk – míchátko na kávu	79
Obrázek 47 Materiálový tisk – brčka	79
Obrázek 48 Materiálový tisk – víčka	80
Obrázek 49 Technická vzornice pro rozšířený kepr	82
Obrázek 50 Snovadlo	83
Obrázek 51 Upevnění osnovy na stav	83
Obrázek 52 Vyrovnání nití	84
Obrázek 53 Osnovní kříž	84
Obrázek 54 Návod do nitěnek	85
Obrázek 55 Návod nití do paprsku	86
Obrázek 56 Dokončená tkanina	87
Obrázek 57 Nanášení tiskařské barvy na plastová víčka	89
Obrázek 58 Nanášení tiskařské barvy na přírodniny	89
Obrázek 59 Tiskařský lis	90
Obrázek 60 Realizace tisku 1	91
Obrázek 61 Realizace tisku 2	91
Obrázek 62 Realizace tisku 3	91
Obrázek 63 Realizace tisku 4	92
Obrázek 64 Realizace tisku 5	92
Obrázek 65 Realizace tisku 6	92
Obrázek 66 Realizace tisku 7	93
Obrázek 67 Realizace tisku 8	93
Obrázek 68 Realizace tisku 9	93
Obrázek 69 Práce s šicím strojem	94
Obrázek 70 Postup šití	94

Obrázek 71 Planter 1 (foto 1)	96
Obrázek 72 Planter 1 (foto 2)	96
Obrázek 73 Planter 2 (foto 1)	97
Obrázek 74 Planter 2 (foto 2)	97
Obrázek 75 Planter 3 (foto 1)	98
Obrázek 76 Planter 3 (foto 2)	98
Obrázek 77 Planter – komplet (foto 1)	99
Obrázek 78 Planter – komplet (foto 2)	99
Obrázek 79 Havet 1 (foto 1)	100
Obrázek 80 Havet 1 (foto 2)	100
Obrázek 81 Havet 2 (foto 1)	101
Obrázek 82 Havet 2 (foto 2)	101
Obrázek 83 Havet 3 (foto 1)	102
Obrázek 84 Havet 3 (foto 2)	102
Obrázek 85 Havet – komplet (foto 1)	103
Obrázek 86 Havet – komplet (foto 2)	103
Obrázek 87 Jordisk 1 (foto 1)	104
Obrázek 88 Jordisk 1 (foto 2)	104
Obrázek 89 Jordisk 2 (foto 1)	105
Obrázek 90 Jordisk 2 (foto 2)	105
Obrázek 91 Jordisk 3 (foto 1)	106
Obrázek 92 Jordisk 3 (foto 2)	106
Obrázek 93 Jordisk – komplet (foto 1)	107
Obrázek 94 Jordisk – komplet (foto 2) Zdroj: bla	107